Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 59 (14079) | 1973 оной мартын 11, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР Д. Ж. ЖАЛСАБОНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, эрдэмэй, багшын, ниитын ажал ябуулга олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хэhэнэйнь түлөө Зүүн-Сибириин гүрэнэй культурын институдай кафедрые даагша нүхэр **Жалсабон** Дашидондок Жалсаповичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной мартын 7.

...ҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ...ҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАЛСАЯ!

...Буряадай АССР-эй ба Шэтын областиин, Бу...дай АССР-эй болон Яхадай АССР-эй ажа...дай дунда 1973 оной туршада социалис мү...өө дэлгэрүүлхэ тухай договор баталагдаба ...манай газетын байгша оной февралиин ...ной номерто мэдээсэгдээ hэн.

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ажалшадай социалис мүрысөөнэй договор (иимэрхүү договор Яхадай АССР-тэй баталагдаhан), мүн Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин, Яхадай АССР-эй ажалшадай 1973 оной социалис уялганууд мүнөөдэр толилогдобо.

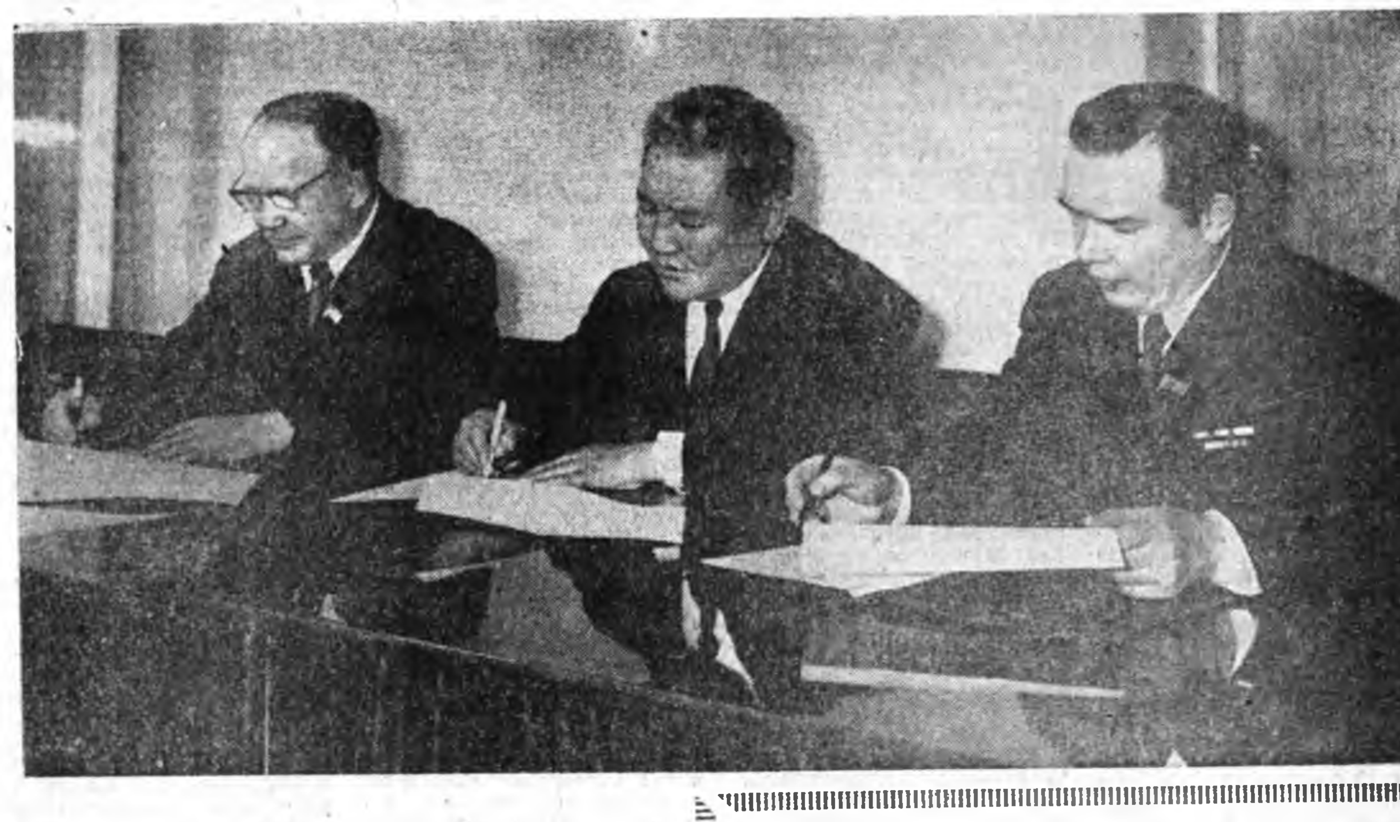

Зураг дээрэ: Буряадай АССР-эй ба Шэтын областиин, Буряадай АССР-эй болон Яхадай АССР-эй ажалшадай дунда 1973 оной туршада социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай договорто гар табилгын үедэ. Делегацинуудые толгойлогшод — (зүүн гарhаа) Шэтын областьhоо — ажалшадай депутадуудай Шэтын областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. И. Дмитриев. Буряадай АССР-hээ — КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев, Яхадай АССР-hээ — Яхадай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ С. Н. Маркин гэгшэд договорто гар табижа байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

...Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ажалшадай 1973 оной социалис мүрысөөн тухай

Д О Г О В О Р

...дай АССР-эй, Шэтын обла...жалшад бүхы совет хүнүүд...и КПСС-эй XXIV съездын ...шиидхэбэринүүдые бэе...гүрэнэй түсэбтэ даабари...юhэдэхи табан жэлэй гур...шиидхэхы ондо абаhан со...уялгануудаа амжалтатай ...ын түлөө бүгэдэ арадай ...дэ эдэбхитэйгээр оролсонхой.

...эй ЦК-гай декабриин ...он) Пленумэй шиидхэбэри...КПСС-эй Центральна Коми...СССР-эй Верховно Соведэй, ...эй Верховно Соведэй бая...ытын суглаанда КПСС-эй ...Генеральна секретарь нүхэр Брежневэй хэhэн «Совет Со...Республиканудай Союзай ...тухай» элидхэлые, мүн энэ ...ай бусад документнүүдые ...ай АССР-эй, Шэтын обла...жалшад политическэ болон ...ехэ дэбжэлтын оршон бай...уулан абажа, нэгэн дуугаар ...на.

1973 ондо республикын, мүн областиин ажалшадай урда тон шухала зорилгонууд табигданхай. 1972 ондо туйлаhан амжалтануудаа анхаралтайгаар хаража үзөөд, арга боломжонуудаа тооложо. Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ажалшад 1973 ондо шэнэ социалис уялгануудые батална абаба.

Промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда арадай ажахын түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө, хүдөө ажахын продукци улам ехээр абажа, ехээр бэлэдхэхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай парти ба правительствын уряагаар урмашаhан Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ажалшад 1973 оной социалис мүрысөөн тухай договор батална абаба. Манай республикын, мүн Шэтын областиин ажалшадай абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэ хадаа тус договорой бэелүүлэгдэhэнэй гэршэ болохо зэргэтэй.

Республикын, областиин ажалшадай абаhан социалис уялгануудай текст энэ договорто хабсаргагдана.

Республикын болон областиин ажалшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүнгүүд жэл соо хоёр дахин — 1973 оной нэгэдэхи, хоёрдохи хахад жэлнүүдэй дүнгүүдээр согсологдохо зэргэтэй гэжэ хоёр тала хэлсэбэ.

Социалис мүрысөөнэй ябаса хэблэлдэ үргэнөөр тунхаглагдажа, радио болон телевиденеэр саг үргэлжэ дамжуулагдажа, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ бэшэгдэжэ байха.

Тус договор Улаан-Үдэ хотодо 1973 оной февралиин 27-до баталагдаба.

Энэ договорто Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин делегацинууд гар табина.

Буряадай АССР-эй ажалшадай 1973 оной

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

...жэлэй гурбадахи, ...жэлэй түсэбые ...айгаар дүүргэхын ...үхэсоюзна социалис ...дэ оролсоод, Шэ...стиин ажалшадтай ...мүрысөөгөө хүг...еспубликымнай про...остиин, хүдөө ажа...илгын, транспор...хэз холбооной болон ...оной ажаhуудалай ...гадаг хүдэлмэри...1973 ондо иимэ со...уялганууды абаба.

...ленна продукци ...ба гол шухала ...ые бүтээн гаргаха ...түсэбые болзорhоонь ...973 оной декабриин ...үргэхэ. Хараалагда...өө гадуур 15 мил...үхэригэй продукци, ...до 2,5 миллион тү...машина бүтээлгын ...ы худалдаха. Түсэб...ур 500 тонно шуд...100 киловатт хүсэтэй ...тродвигатель, трак...прицеп бүтээхэ, 30 ...тонно шулуу нүүрhэ ...абаха, 3 мянган тон...т, 1 миллион хэhэг ...50 мянган дүрбэл...сонхын шэл үй...хэ. 50 мянган кубо...бэлэдхэхэ ба шэрэ...мянган метр ноохон ...гаргаха.. 30 мян...ригэй мебель хэхэ, ...о нооhо сэбэрлэн ...10 тонно ээрэгдэhэн ...хэ, 100 тонно кол...350 мянган баанха ...хэхэ, 110 тонно ...доhон, хүргэгдэhэн ...тушааха.

...шленна продукциин ...уралтын 80 процент...а бэшыень ажалай бү...өшэлүүлhэнэй ашаар ...

...логическа шэнэ 220 ...поточно, конвейер...омат 30 лини үйлэд...нэбтэрүүлхэ. ...00-hаа үсөөн бэшэ шэ...түхеэрэлгэ тодхожо, ...ода оруулха, хүдэл...160 түхеэрэлгэ ...

...нарижуулгын, ухаа...хёолгын дурадхал...үйлэдбэридэ нэбтэ..., 7 миллион түхэри...малта хэхэ. ...дукци үйлэдбэрилгэ...дэ материал хэрэглэлгые бага болгоhоной, алмалта, арьбалалтын гурим сахилгые шангадхаhанай, материальна ба энергетическэ арга нөөсэнүүдые алмаха шэнэ нормо хэрэглэhэнэй ашаар 900 тонноhоо бага бэшэ металл, 12 мянган тонно түлишэ, 3 мянган тонно горючи болон тоhодолгын материал, 10 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 5 мянган дүрбэлжэн метр бүд алмаха.

Бүтээн гаргадаг продукциин шанар hайжаруулха.

Ууралай даралта шалгадаг прибор, сульфатостойко цемент, 3 зүйлэй колбаса, кондитерскэ 2 зүйл, 1 түхэлэй драп бүдые эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэг абахаар зууршалха.

Машина бүтээлгын предприятинуудай бүтээн гаргадаг продукциин голодоhогүйгөөр, гэдэргээ бусаалтагүйгөөр тушаан абтадаг хубинс дунда зэргээр 82 процентдэ хүргэхэ.

13 мянган хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл д э э ш э л ү ү л х э, хүдэлмэришэн залуушуулай hургуули, үдэшын ба заочно институт, техникумүүдтэ 3 мянганhаа үсөөн бэшэ хүнние оруулха.

Промышленна предприятинуудай коллективүүдэй зүгhөө шефскэ туhаламжа хүргэн, энэ жэлдэ малай байрануудые, культурно-ажаhуудалай барилгануудые бодхохо, хүдөө ажахын үйлэдбэри оньhожоруулха, хамта дээрээ 3 миллион түхэригhөө бага бэшэ барилгын хүдэлмэри хэхэ, трактор болон хүдөө ажахын машинануудай 45 мянган түхэригэй запасной частьнуудые бэлдэхэ, электригүүд, станочнигууд, түхеэрэлгэ тодхон табидаг болон бусад мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта саг үргэлжын туhаламжа үзүүлжэ байха.

Шэнэ газар ашаглаhанай, тариха ургамалнуудые зүбөөр шэлэн олоhоной, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудые тариха, ургуулха агротехникэ hайжаруулhанай ашаар ороohо таряа абалгые 630 мянган тоннодо, хартаабха — 80 мянган тоннодо, овощ — 28,6 мянган тоннодо хүргэхэ. 100 мянган тонно таряа, 30 мянган тонно хартаабха, 18 мянган тонно овощ гүрэндэ худалдаха. 1972 онойхитой сасуулхада мяха үйлэдбэрилгые 6,7 процентээр, hү haалгые — 11 процентээр, нооhо хайшалалгые — 15,6 процентээр, үндэгэ абалгые 7,6 процентээр дээшэлүүлхэ. Арадай ажахын түсэбhөө гадуур 5 мянган тонно мяха, 3,0 мянган тонно hү, 7,0 миллион үндэгэ худалдаха.

1973 ондо нэгэ гектарhаа 12 центнерhээ бага бэшэ ороohо тарянай, 95 центнер хартаабхын, 160 центнер овощой ургаса абаха.

1971 онойхитой сасуулхада үнеэдhээ hү haалгые 100 килограммаар, хонидhоо нооhо абалгые 0,3 килограммаар дээшэлүүлхэ, тахяаhаа үндэгэ абалгые жэлдээ 10-haа бага бэшээр олошоруулха.

Бүхы түрэлэй малай ба шубуудай тоо толгой олошоруулха.

Түмэр замай транспортаар ашаа шэрэхэ жэлэй түсэбые декабриин 28 болотор, автомобильна транспортаар — декабриин 29 болотор, агаарай транспортаар декабриин 25 болотор дүүргэхэ.

Түсэбhөө гадуур түмэр замай транспортаар 40 мянган тонно, автомобильна харгыгаар 70 мянган тонно ашаа шэрэхэ, 230 мянган пассажирнуудые зөөхэ.

Түмэр харгыгаар ашаа шэрэлгын бүхы ургалтые ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлаха.

Вагонуудай эрьесэ түргэлхэhэнэй, ехэ ашаа тээдэг ба шэрэдэг болоhоной, миин байха сагые хороohоной ашаар жэлдээ 32 мянган вагон сүлөөлжэ, нэмэлтэ ашаа шэрэлгэдэ хэрэглэхэ.

Хамтын хэрэглэлэй транспортын ашаанай автомобиль ашаглалгын коэффициентые 0,568-да, автобусуудые 0,7-до, таксомоторнуудые — 0,82 хүргэхэ. Үйлэдбэриин эмхидхэл hайжаруулhанай, шэнэ техникэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарие 10 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ, 20 мянган түхэригhөө бага бэшэ олзо доход түсэбhөө гадуур оруулха.

Харгы бариха ба заhабарилха жэлэй түсэбые декабриин 26 болотор дүүргэхэ. Хатуу хушалтатай 71 километр харгы ашаглалгада тушааха; Романовка — Багдарин гэhэн харгыгаар саг үргэлжэ ябадаг болохо арга ноябриин 7 болотор хангаха.

Хэлхеэ холбооной предприятинуудай олзо доход оруулха түсэбые декабриин 29 болотор дүүргэхэ, түсэбhөө гадуур 120 мянган түхэригhөө бага бэшэ олзо доход абаха. Телевизионно гурбан ретранслятор Сэлэнгын, Хориин, Бэшүүрэй аймагуудта тодхохо.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ жэлэй түсэбые декабриин 28 болотор дүүргэхэ.

1973 ондо иимэ барилгануудые дүүргээд, ашаглалгада тушааха гэбэл: Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, хүүргэнүүдэй хабсаргамал металл зүйлнүүдэй завод, Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикын хоёрдохи ээлжээ, Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой 3-дахи электро-хайлуулгын пеэшэн ба компрессорнэ станци, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай шубуу үүсэлэлгын цех, Буряадай барилгын управлениин үйлэдбэриин баазын болон Галуута-Нуурай ГРЭС-эй объектнүүдые, ипподром, 35 киловаттын электрын элшэ дамжуулгын 291 километр лини, Түрхэ — Баргажанай, адаг, Культук — Хэрэн гэhэн ЛЭП — 110 лини, 100 мянган киловатт хүсэтэй подстанцинуудые, Байгалай модоной баазын 550 мянган кубометр модо буулгаха, ашаха хүсэтэй үйлэдбэри, 20 мянган кубометр технологическа зомгооhо үйлэдбэрилхэ Онохойн модоной комбинадай лини, Улаан-Үдын сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй түрүүшын ээлжээ, выставочнэ зал. «Турист» гостиница, прибор бүтээлгын заводой столово, шуhа абалгын станци, Хираанай грязолечебница, үндэр наhатайшуулай байрлаха Посольск тосхондохи гэр, 4.500 үхибүүдэй hууритай hургуулинуудые, 2.000 үхибүү хүмүүжүүлхэ хүүгэдэй эмхи зургаанудые, 1.800 hууритай культурын байшан ба кинотеатрнуудые бариха. Большереченскэ загаhа үсхэбэрилгын болон Кабанска загаhанай заводуудай түрүүшын ээлжээ шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри дүүргэхэ, Улаан-Үдэдэхи Үдэ голой хүүргэ барилгын, Октябрьска районой АТС барилгын хүдэлмэри тэрэшэлэн дүүргэхэ.

Кабанскын нугаhанай фабрикын, 9 мянган толгой эбэртэ бодо малай байрануудые, 53 мянган хонидой байра, 4 мянган толгой гахайн байрануудые барижа, ашаглалгада тушааха, 17 мянган гектар талмай дээрэ культур-техническэ хүдэлмэри хэхэ, 2,5 мянган гектар газар шэнээр уhалдаг болохо, 2,5 мянган гектар газар хатааха, 57 мянган гектар бэлшээри уhалдаг болохо.

Барилгые индустриальна аргаар эрхилhэнэй, барилгын индустриин предприятинуудта материалай гаргаша бага болгоhоной, материал гамтайгаар хэрэглэхэ тэмсэл шангадхаhанай ашаар 1.000 тонно цемент, 450 тонно металл, 1200 кубометр модо, модоной зүйлнүүдые, 600 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха.

Республикын ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангалгые 14.55 миллион түхэригтэ хүргэхэ, тэрэ тоодо хүдөө тосхонуудта 4,8 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэхэ. Жэлэй түсэбые 1973 оной декабриин 29 болотор дүүргэхэ, 100 мянган түхэригэй хүдэлмэри түсэбhөө гадуур хэхэ. Ажаhуудалай эрилтэ хангалгын бүхы ургалтын 48 процентые ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлаха.

Шэнэ янзын 40 хангалга хэхэ, тэдэнэй тоо город соо 430, хүдөө тосхонуудта 250-да хүргэхэ.

Арад зоной ажаhуудалаг эрилтэ хангадаг предприятинуудта технологическа шэнэ 350 түхеэрэлгэ болон оньhожоруулгын хэрэгсэлнүүдые тодхохо.

Материальна нөөсэ болон арга боломжонуудые, электрын элшэ хүсэ гамтай hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар 30 мянган түхэригэй алмалта хэхэ. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесын түсэбые декабриин 29-дэ дүүргэхэ. 3 миллион түхэригэй эд бараа түсэбhөө гадуур наймаалха.

Эд бараа ондоо тээhээ асаржа, 19,0 миллион түхэригэй нэмэлтэ эд бараа худалдаанда гаргаха. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацяар түсэбhөө гадуур 300 мянган түхэригэй продукци, түүхэй эд болон зүйлнүүдые худалдажа абаха. Магазинуудай худалдаа наймаанай талмайе 5 мянган дүрбэлжэн метрээр үргэдхэхэ, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые 27 мянган hууряар олошоруулха. Магазин болон столовонуудта наймаанай технологическа 83 түхеэрэлгэ тодхохо.

Бии байгаа түхеэрэлгэнүүдые, худалдаа наймаанай талмайе ашагтай hайнаар хэрэглэhэнэй, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулhанай, ажахын тоосоо хэрэглэн хүгжөөhэнэй ашаар 700 мянган түхэригэй ашаг олзо түсэбhөө гадуур оруулна. Арад зониие худалдаа наймаагаар хангалгые улам hайжаруулха, культурыень дээшэлүүлхэ.

Социалис уялганууд Буряадай АССР-эй предприятинуудай коллективүүдтэ, промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной, ажаhуудалай эрилтэ хангаха предприятинуудай эдэбхитэйшүүлэй суглаанууд дээрэ баталан абтаа.

«КОММУНИС ПАРТИИН МАНИФЕСТЫН» 125 ЖЭЛЭЙ ОЙ

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ МОСКВАДА БОЛОБО

Научна коммунизмын программа түрүүшын документын — К. Марксын, Ф. Энгельсын «Коммунис партиин манифестын» хэблэгдэн гараhанhаа хойшо 125 жэлэй ой гүйсэбэ. Уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин революционно түрүүшын эмхиин — «Коммунистнуудай союзай» даалгабаряар пролетариадай агуу ехэ багшанарай бэшэhэн «Манифест» хадаа марксизмын hургаалай хэтэдээ мүнхэ зохёол болоюо түүхэдэ ороhон байна. Пролетариадай багшанар энээниие революционно түрүүшын эмхиин программа болгожо бэшэhэн юм. Энэ зохёол бүхы дэлхэй дээгүүр тараа, теэд тэрэ мүнөө болотор олоной hанал бодолые хүлгүүлжэ байна гэжэ В. И. Ленин тэмдэглээ hэн.

Марксизм-ленинизмын институдай, ниитын эрдэмэй академиин, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ hургуулиин, СССР-эй Науканууддай академиин гуманитарна институдуудай научна нэгэдэмэл конференци мартын 9-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдэхэдээ, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхын энэ гайхамшаг hара үдэртэ зорюулагдаhан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, академик Б. Н. Пономарев, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, КПСС-эй ветеранууд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, ниитын эрдэмэй багшанар конференциин хүдэлмэридэ хабаадана. Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, академик Тодор Павлов, социалис оронуудай зарим посольствонуудай дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ хабаадалсана.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай директор, СССР-эй Науканууддай академиин вице-президент, академик П. Н. Федосеев конференци нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, академик Б. Н. Пономарев оролтын үгэ хэлэбэ.

«Правда» газетын ахамад редакторай нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Науканууддай академиик гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев «Научна коммунизмын манифест» гэhэн элидхэл хээ.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай таhагые даагша, профессор А. И. Соболев «Коммунис партиин манифест» ба мүнөө үеын уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн» гэhэн элидхэл хэhэн байна.

Мартын 12-то конференцидэ хабаадагшад секци секцеэр хубааран хүдэлмэрилхэ.

(ТАСС).

БАЯН УРГАСА ТУХАЙ АНХАРАЛ ХАНДУУЛАГДАНА

АЛМА-АТА. (ТАСС). Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн эндэ болоюо дүүрэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаевай хэhэн КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 он) Пленумэй үндэhөөр түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилэн бэлэдхэлгые саашадань ехэдхэхэ талаар республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэлые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэhэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр эльгээhэн байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. А. БОБРОВНИКОВЫЕ РСФСР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТРЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтооно:

Нүхэр Бобровников Андрей Андреевичые РСФСР-эй финансын министрээр томилхо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1973 оной мартын 9.

М Э Д Э Э С Э Л

Пенсидэ гараhантайнь дашарамдуулан, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр И. И. Фадеевые РСФСР-эй финансын министрэй тушаалhаань сүлөөлөө.

БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНД
БҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАЛСАЯ

Шэтын областиин ажалшадай 1973 оной
СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

1973 оной арадай ажахын түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын, транспортын болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолнуудые халуунаар дэмжээд, Буряадай АССР-эй ажалшадай Шэтын областиин ажалшадтай заншалта ёһоор мүрысэдэг гуримые дэлгэрүүлэн, иимэ социалис уялгануудые абанабди гэбэл:

Промышленность, транспорт болон хэлхээ холбоогоор: промышленна продукци бүтээн гаргаха, худалдаха жэлэй түсэб декабриин 29-дэ дүүргэхэ, 10 миллион түхэригһөө бага бэшэ продукци түсэбһөө гадуур бүтээжэ гаргаха. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна үйлэдбэриин ургалтын 90 гаран процентые туйлаха. 150 мянган тонно шулуу нүүрһэ, 20 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 1600 тонно булад, 2400 тонно прокат, 10 мянган кубометр хюрөөдэгдэһэн модо түсэбһөө гадуур нэмэжэ үгэхэ, 50 мянган кубометр барилгын модо шэрэхэ. 140 мянган түхэригэй дэгэлэй болон бусад арһан зүйлнүүдые түсэбһөө гадуур үгэхэ, 110 мянган түхэригэй оёгдоһон хубсаһа түсэбһөө гадуур үгэхэ, тэрэшэлэн плавиково штап, молибден, олово, полиметаллнууд болон бусад продукцяар түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэ.

Шулуу нүүрһэнэй промышленностяар шулуу нүүрһэ малтажа абаха хэмжээе 6,5 миллион тоннодо хүргэхэ, нэмэл аргаар шулуу нүүрһэ малтан абалгые 78 процентдэ хүргэхэ. Хара нуурай уурхайда хоёрдохи роторно экскаватор ашаглалгада оруулха.

Машина бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ янзын 20 зүйлэй продукци үйлэдбэрилдэг болохо, түрүү технологическа 20 шэнэ арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ. Эрхим шанарай тэмдэг абахын тулада дүрбэн зүйлэй эд бараа гүрэнэй комиссида дамжуулха, 500 тонно металл алмаха.

Ой модоной болон модоной бэлэдхэлэй промышленностьда 1973 ондо: 200 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 200 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй паркет үйлэдбэрилэн гаргаха шадалтай; 18 мянган кубометр хюрөөдэгдэмэл модо, 110 мянган хэһэг шпала гаргаха шадалтай; модоной үлэгдэлөөр хэһэн 200 мянган кубометр плита гаргаха шадалтай түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаха, эрхим шанартай мебель гаргадаг үйлэдбэри улам үргэдхэгдэхэ юм.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудта поточно 18 лини нэбтэрүүлхэ, 35 янзын шэнэ зүйлнүүдые гаргадаг болохо, 300 тонно мяханай продукци, хоёр мянга гаран паар гутал, гурба мянган хэһэг арһан зүйлнүүдые түсэбһөө гадуур үгэхэ. һайхан һүөөр хэгдэһэн продукци болон кондитерскэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ даабаринууд холо үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна.

Түмэр харгын транспортын ажалшад ашаа шэрэхэ даабарияа декабриин 27-до дүүргэхэ, 400 мянган тонно арадай ажахын ашаа промышленна предприятинуудһаа, барилгаһаа болон хүдөө ажахыһаа түсэбһөө гадуур тушаажа абаха. Вагонуудай эрьесэ түргэдхэһэнэй ашаар сүүдхэ бүри 1000 вагон сүлөөлэгдэхэ, 350 мянган тонно ашаа түсэбһөө гадуур шэрэхэ, жэлэйнгээ түсэб декабриин 28-да дүүргэхэ.

Хэлхээ холбооной предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд барилгын болон хабсаралгын коллективүүдтэй хамта иимэ барилганuудые ашаглалгада үгэхэ гэбэл: Хада-Булаг тосхондо түгэс хүсэтэй телеретранслятор, Балей ба Нэршүү хотонуудта ретрансляторнууд, 2000 номертой автомат телефоной 12 станци, город хоорондын 40 канал автомат шахуу түхеэрэлгэтэй болохо.

Промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбоон болон барилгын бүхы һалбаринуудта 1973 ондо НОТ-ой 500 түсэб зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, урлан нарижуулгын дурадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй ба ухаалан зохёоһоной ашаар 7 миллион түхэриг жэлдээ арьбалха.

Арьбалалта алмалтын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлэн, предприятинуудай коллективүүд 1000 тонноһоо бага бэшэ хара болон үнгэтэ металл алмаха, 11 мянган тонно түлишэ, 1500 тонно цемент, 25 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 30 мянган метр бүд, 140 мянган дүрбэлжэн дециметр булгайр ба хром булгайр, 190 мянган дүрбэлжэн дециметр дэгэлэй ба арһан зүйлнүүдые алмаха.

Барилгаар: барилгашад 1973 оной түсэбые барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээгээр декабриин 29-дэ дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарияа 0,2 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ ба барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ 0,1 процентээр доошолуулха, 1973 ондо иимэ барилга ашаглалгада оруулха:

— Шэтэ-Карымская гэжэ түмэр замай 99 километр утатай харгые электрын хүсэндэ оруулха:

— жэлдээ 1,5 миллион тонно шулуу нүүрһэ үгэхэ хүсэтэй Хара нуурай шулуу нүүрһэнэй уурхайн нэгэдэхи ээлжээе;

— силикатна хирпиисын Шэтын заводто 60 миллион хэһэг хирпиисэ гаргаха түхеэрэлгэ тодхохо;

— 90 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ шэрэхэ хүсэтэй түхеэрэлгэ хэрэглэхэ;

— Шэтын машина бүтээлгын заводто 7600 дүрбэлжэн метр талмайтай үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүдые тодхохо;

— Балей хотодо сүүдхэдээ 30 тонно хилээмэ бариха аргатай хилээмэнэй завод ашаглалгада оруулагдаха, областиин хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин бүхы барилгануудтахи барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбүүдые сүм дүүргэхэ;

— малай иимэ байрануудые: 4400 һууритай эбэртэ бодо малай, 44 мянган толгойн багтаха хониной, 25 мянган тахяагай багтаха шубуунай байрануудые ашаглалгада оруулха, 1973 ондо хүдөө нютагуудта хэгдэхэ капитальна барилгын мүнгэ зөөри бүри мүһэн хэрэглэхэ.

Электрын элшэ хүсэ татагшад Шэтын ГРЭС-тэ 100 мянган киловатт-час хүсэтэй № 6 турбина, час соо 220 тонно уурал гаргадаг хүсэтэй № 9 котлоагрегат, 3 километр утатай ГРЭС — Чита гэһэн теплотрассын участок ашаглалгада оруулха, 1100 километр газарта электрын элшэ хүсэ дамжуулха шэнэ лини татаха юм.

Харгы замай хүдэлмэрилэгшэд 900 гаран километр утатай харгы татаха ба шэнэлэн заһаха, 1200 погонно метр хүүргэнүүдые бариха.

Областиин барилгашад 1973 ондо городуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта, областиин совхозууд болон колхозуудта иимэ барилгануудые барижа, ашаглалгада үгэхэ гэбэл: 350 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, һургуулиин байшангуудые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые, больница болон клубуудые бариха түсэбөө дүүргэхэ, барилгын индустриин, барилгын материалнуудай промышленностиин капитальна барилгануудые хэхэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэ зөөриеэ гаргашалха түсэбөө болзорһоонь урид 1973 оной декабриин 10-да дүүргэхэ, 70 мянган кубометр хабсармал түмэр бетон зүйлнүүдые гаргаха түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулха.

Барилгын индустриин ба барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинууд үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүдые улам һайнаар ашаглаһанай ашаар нэгэ мянган кубометр хабсармал зүйлнүүдые, хоёр миллион хэһэг хирпиисэ түсэбһөө гадуур гаргаха.

Хүдөө ажахыгаар: колхоз болон совхоз бүхэндэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ороoһото ургамалнуудай гектар бүриин ургаса 1,5—2 центнерээр дээшэлүүлжэ, область дотороо дунда зэргээр гектар бүриһөө 11,5—12 центнер таряа, 100 центнер хартаабха, 145 центнер овощ абахабди.

Область дотороо 1973 ондо: 1 миллион 100 мянган тонноһоо бага бэшэ таряа, хартаабха — 85 мянган тонно, овощ — 40 мянган тонно абахабди.

Газар тарялангай продуктнуудые бэлэдхэхэ арадай ажахын түсэбые областиин ажахы бүхэнэй дүүргэхэ ябадал хангаха, түсэбһөө гадуур 10 мянган тонноһоо бага бэшэ таряа, 2 мянган тонно хартаабха, 2 мянган тонно овощ түсэбһөө гадуур худалдахабди.

Бүхы түхэлэй малай тэжээл ехээр абадаг болохобди, силосно ургамалнуудай ургаса гектар бүриин 200 центнер хүрэтэр дээшэлүүлхэбди. Эбэртэ бодо малай толгой бүхэндэ 12 центнерһээ бага бэшэ, хониной толгой бүхэндэ 2 центнер хүртэхэ хэмжээтэйгээр үбһэ, үнеэн бүхэндэ 1—1,5 тонно сенаж бэлэдхэхэбди. Олон жэлэй ногооной тарилга үргэдхэхэбди.

30 мянган гектарта ургаса һайнтай олон жэлэй һайжаруулагдамал бэлшээри байгуулхабди, тэрэнэй 9 мянган гектарынь уһалагдадаг байха юм.

1973 ондо колхозууд болон совхозуудта эды шэнээн эдеэ хоолой зүйлнүүд: 102 мянган тонноһоо бага бэшэ мяха, 190 мянган тонно һү, 13000 тонно нооһо, 95 миллион хэһэг үндэгэн абтаха. Областиин ажахы бүхэн мал ажалай продукци бэлэдхэхэ арадай ажахын түсэб дүүргээд, 1000—1200 тонно мяха, 1000—1500 тонно һү, 10—11 миллион хэһэг үндэгэ, 500—600 тонно нооһо түсэбһөө гадуур худалдаха. 1973 оной июниин 25-да мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэбди.

Бүхы түрэлэй малай тоо толгой хороонгүй, үбэлэй сагта эдээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абахабди, фермэ бүхэндэ үбһэ тэжээл буйлуулжа, гамтайгаар гаргашалхабди, хонин бүхэнһөө 270—300 граммаар нооһо ехээр хайшалхабди, хонидые бэлшээжэ, шахан таргалуулха хэрэг һайжаруулжа, гүрэндэ тушааха саг болотор 40—41 килограмм хүрэтэр таргалуулхабди. 100 эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абахабди. Бригада бүхэн өөһэдынгөө хүсөөр 500—700 центнерһээ бага бэшэ үбһэ бэлэдхэхэ, 5 гектар сабшалан дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ гаргаха юм.

1973 ондо түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо үнеэн бүриһөө 150—200 килограмм һү ехээр һаахабди, тиихэдэ область дотороо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800 килограмм хүрэтэр һү һаахабди.

100 үнеэн бүриһөө 85—90-һээ үсөөн бэшэ тугал абажа түлжүүлхэ. Жэжэ малые хаража томо болгохо, бэлшээхэ, шахахадаа, малнуудые һайнаар хүшэлүүлхэ, нёдондо жэлэйхидэ орходоо толгой бүхэнэйнь гүрэндэ тушаадаг шэгнүүр 14—15 килограммаар ехэ болгохобди. 340 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эбэртэ бодо малые гүрэндэ худалдахабди. Томо эхэ гахай бүриһөө 16-һаа үсөөн бэшэ поршоонхо абажа, томо болгохобди. Гүрэндэ худалдадаг гахай бүхэнэй дунда зэргын шэгнүүр зуун килограммда хүргэхэбди.

Шубуудые һайнаар байлгажа, эдеэлүүлһэнэй ашаар область дотор дунда зэргээр тахяа бүриһөө 190-һээ үсөөн бэшые, тиихэдэ «Птицепром» трестын ажахынуудта 205-һаа үсөөн бэшэ үндэгэ абахабди. Хүдөө ажахын продукциин өөрын үнэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо дунда зэргээр 5 процентээр доошолуулхабди, ажалай бүтээсэ 8 процентээр дээшэлүүлхэбди.

«Читасельхозмонтаж» трестын хүдэлмэрилэгшэд мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулха ба һайжаруулагдамал бэлшээри байгуулгаар хамта дээрээ барилга-хабсаралгын 7,3 миллион түхэригэй хүдэлмэри дүүргэхэ юм. Олон жэлэй һайжаруулагдамал 10 мянган гектар бэлшээри түхеэржэ ашаглалгада оруулха, тэрэ тоодо 7 мянган гектарынь уһалагдадаг байха юм.

Областиин мелиораторнууд барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 1973 оной декабриин 26-да дүүргэхэ. 170 гектар уһалагдадаг, 200 гектар хатаагдаһан газар даабариһаа гадуур ашаглалгада оруулха, 4 мянган гектар бэлшээриин газар уһажуулха болоно.

«Скотопром» трестын мал шахан таргалуулдаг совхозуудай коллективүүд мал тушаан абаха хэрэг хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар эмхидхэжэ, тэрэниие мяханай промышленностьда эльгээхэ: мал таргалуулжа, 6,3 мянган тонноһоо бага бэшэ мяха абаха; түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо мяханай өөрын үнэ 5 процентээр хямдаруулха, ажалай бүтээсэ 9 процентээр дээшэлүүлхэ.

«Птицепром» трестын ажахынуудай коллективүүд нёдондо жэлэй хэмжээндэ орходоо 11 процентһээ бага бэшээр үндэгэ олоор абаха, мяха — 8,5 процент ехээр абаха, 77 миллион үндэгэ гүрэндэ худалдаха, эдээнэй өөрынь үнэ 15 процентээр доошолуулха болоно.

Өй модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбөө 1973 оной декабриин 25-да дүүргэхэ юм. Колхозууд болон совхозуудта 650 гектар газарта газарай хүрьһэ хамгаалха модонуудые һуулгаха. Агнуури-олзоборилгын ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд товарна продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэб 1973 оной декабриин 25-да дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 50 мянган түхэригэй ангай арһа тушааха болоно.

Худалдаа найм[...] зоной эрилтэ х[...] эд бараанай эрьес[...] тын эдеэ хоолоор [...] түсэбөө декабри[...] дүүргэхэ, 5 милли[...] гэй эд бараа арад[...] мэжэ худалдаха. [...] наймаанай боло[...] эрилтэ хэрэглэмж[...] албанай хүдэл[...] 21 миллион тү[...] хэрэгсэлнүүдые [...] эрьесэдэ оруулха [...] дүрбэлжэн метр [...] най талмайтай [...] дые, 1600 хү[...] ха һууритай ни[...] хоолой предпри[...] 3700 тонно овощ [...] ха хадагалха хада[...] газар, 4500 [...] метр талмайтай [...] хадагалха складу[...] жа ашаглалгада [...] наймаалагшадгүйго[...] раа худалдадаг а[...] нэй худалдаа [...] —32, эд хэрэгл[...] перациин наймаан[...] процент хүрэтэр [...] ажаһуудалай х[...] хангадаг хэмжээ [...] центээр ехэ болг[...] бүхэнэй ажаһуудал[...] хангадаг хэмжээ 1[...] 62 мүнгэндэ хүргэ[...] нэ янзын хангалгы[...] нүүдые нэбтэрүү[...] шадые болбосон [...] гадаг болохо. [...] юумэ сэбэрлэдэг [...] ной эрилтэ хэрэгл[...] гадаг дүрбэн комб[...] һуудалай орёо [...] никэ заһабарил[...]

жүүлэгдэһэн [...] ажаһуудалай дү[...] шан, элдэб зүйлнү[...] шаан абаха 95 [...] дажа, ашаглалгад[...] даха юм.

Гэр-байрын ко[...] предприятинуудай [...] нуудай хүдэлмэри[...] ной эрилтэ хэрэгл[...] гадаг шэнэ онол [...] дые нэбтэрүүлһ[...] лай эмхидхэл һа[...] най ашаар гүрэнэй [...] кабриин 27-до [...] жэлэй эсэс болотор [...] ной эрилтэ үшөө [...] хангагдаха юм. Х[...] зөөхэ, гэр байрад[...] бэриин барилган[...] оруулха, электрын [...] гэрүүлхэ түсэбөө [...] һоонь урид дүүрг[...]

Яхадай АССР-эй ажалшадай 1973 оной
СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Арадай ажахын түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, туйлаһан үрэ дүнгүүдээ шүүмжэлхы ёһоор сэгнэжэ, арга боломжонуудаа тодорхойлоод байхадаа, 1973 ондо бэелүүлхээр республикын ажалшад иимэ социалис уялганууд абаба гэбэл:

Промышленностиин талаар: промышленна үйлэдбэриин гүрэнэй 1973 оной түсэб болзорһоонь урид декабриин 28-да дүүргэхэ, 8 миллион түхэригэй хэмтэй продукци нэмэжэ худалдаха гэхэ гү, али түсэбөө 101 процентдэ хүргэхэ. Туулга абаха түсэбөө 3 процентээр, шулуу нүүрһэ — 46 мянган тонноор, газ — 5 миллион кубометрээр үлүүлхэ. Промышленна предприятинууд түсэбһөө гадуур 3,4 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулха байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 25 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ, тэрэнэй үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалтые 90 процентһээ бага бэшээр хангаха. 8,2 миллион түхэригэй экономическа (условно) ашаг үрэтэй ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ. Өөһэдын хэрэгсэлдэ гаргашалагдадаг электрын элшэ хүсые хорооһоной ашаар хэрэглэгшэдтэ 6,5 миллион киловатт-час хэмжээнэй электрын элшэ нэмэжэ үгэхэ, гаргашалгын удельнэ нормые бага болгохо, алмагдаһан түлишөөрөө 2,8 миллион киловатт-часай хэмтэй электрын элшэ гарган дамжуулха байна.

Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэреэр болоходо газар дорохи утаашань малталгые 92 процент хүрэтэр комплексноор оньһожоруулха, түргэн аргаар газар малтаха хүдэлмэриие 50 процентдэ, тиихэдэ түрүү аргаар газар үрөмдэлгые 54,5 процентдэ хүргэхэ, дистанционно арга дүршэл нэбтэрүүлэн хэрэглэһэнэй ашаар 120 мянган дүрбэлжэн километр хэмжээнэй газар дайдын геологическа бүридэлые геологическа картада буулган үргэлжэдэнь шэнжэлхэ, аэрогаммаспектометрическэ арга дүршэл хэрэглэн, 1,000 дүрбэлжэн километр газар дайдада туулга болон алта бэдэрхэ, туулганай хэбтэшын нөөсые ехэ болгохо түсэбөө 3 процентээр, газай — 5 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ. Нефть, болон газ бэдэрэн олохо үрөмдэлгын хэмжээе 1972 онойхитой сасуулбал, 2,1 дахин ехэ болгохо үрөмдэлгын хүдэлмэриие 26 процентээр хурдадхаха.

Нютагай ажахын промышленность түсэбһөө гадуур 3.200 кубометр барилгын модо, 4.500 кубометр хюрөөдэһэн модо бэлэдхэхэ, 70 мянган түхэригэй культурно-ажаһуудалай эд бараа, 200 центнер кондитерскэ зүйлнүүдые, 100 центнер колбаса, 10 мянган деколитр умданай уһа болон пивэ үйлэдбэрилэн гаргаха байна. 53 янзын шэнэ продукци бүтээгдэхэ, амһартагдаһан, орёолготой продукци гаргалгые ехэ болгохо, 197 янзын шэнэ түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаха болоно. Бүхы дээрэ 2.700 мянган түхэригэй хэмжээтэй арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараан нэмэгдэжэ үйлэдбэрилэн гаргагдаха байна.

Хүн зондо 2.550 мянган түхэригэй эдеэ хоолой болон промышленностиин эд бараан үлүү ехээр худалдагдаха юм. Шэнээр барижа, хуушанаа шэнэдхэн заһабарижа, магазинуудай хэмжээе 4.900 дүрбэлжэн метрээр, эд бараа хадагалдаг складуудые 21 мянган дүрбэлжэн метрээр, овощ хадагалдаг газарнуудые 5,7 мянган тонно багтаамжатайгаар ехэ болгохо. Тиихэдэ нийтын эдеэ хоолой предприятинууд 938 һууряар үргэдхэгдэхэ байна. 107 магазин эд бараа өөрөө шэлэн абадаг гуримда оруулагдаха.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээе нёдондонойхидо орходоо 11,9 процентээр ехэ болгохо. Хүн зоной ажаһуудал хангалгын жэлэй түсэбһөө гадуур 120 мянган түхэригэй олзо оршолхо. Тэрэнэй 99 мянган түхэригынь хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын предприятинууд бүтээхэ болоно.

Хүдөө ажахын талаар: гүрэндэ 45 мянган тонно (амидын шэгнүүгээр) мяхан, 109 мянган һүн, 14 мянган тонно хартаабха, 11,5 мянган тонно овощ, 14 миллион үндэгэн, 9.300 мянган түхэригэй ангай арһан тушаагдаха зэргэтэй. Нигээд байбал, хүдөө ажахын гол продуктнуудые бэлэдхэхэ табан жэлэй гурбан жэлэй гүрэнэй даабариие үлүүлэн дүүргэхэ хэрэг хангагдаха байна.

Энээниие туйлахын тула 719 мянган тонно бүдүүн тэжээл, 144 мянган тонно силос, 70 мянган тонно сенаж, 2,4 мянган тонно ногооной гурил бэлэдхэхэ. Республикын колхоз болон совхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.600 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, гүрэндэ тушаагдаһан үхэр бүхэнэй амидын шэгнүүрые 290 килограммда хүргэхэ, гектар газар бүриһөө 9 центнерһээ бага бэшэ ороoһо, 84 центнер хартаабха, 187 центнер овощ хуряажа абаха.

«Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлдэ мэдэлтэй районно 10 отделенинүүдтэ трактор болон автомобильда хэрэгтэй узел, агрегадуудые һэлгэдэг техническэ пунктнуудые бии болгохо, машинаар үнеэ һааха 145 комплект түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, 7 мянган малай багтаамжатай фермэнүүдэй шэбхэ гаргаха, тэжээл тараан хубааха, 28 мянган малые уһалха хүдэлмэри оньһожоруулагдаха юм.

26 мянган гектар сабшалан болон бэлшээри һайжаруулагдаха, 5 мянган гектар газар модонһоо сэбэрлэгдэжэ, тариалан болгогдохо, 3,4 мянган гектар һайжаруулагдаһан уһалагдамал бэлшээри эмхидхэгдэхэ, 5,9 мянган гектар шэнэ дайдые уһалагдадаг болгохо, 3,2 мянган гектар газарта хатаалгын хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахын министерствын совхозууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 2 процентээр үлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн түсэблэгдэһэндэ орходоо дунда зэргээр 1 процентээр хямдаруулагдаха юм. 7,5 миллион түхэригһөө бага бэшэ сэбэр олзо энэ жэлдэ оруулагдаха зэргэтэй.

«Мясомолпромой» Яхадай үйлэдбэриин нэгэдэл продукци дамжуулан худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид декабриин 20-до [...] түсэбһөө гадуур 2,3 миллион түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилхэ байна. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 3,9 процентээр дээгүүр байха, продукциин өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа нэгэ процентээр үшөө бага болгогдохо, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлһэнэй ашаар 7 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулха уялгатай.

Капитальна барилгаар: барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй түсэбые декабриин 20-до дүүргэхэ.

Табан жэлэй гурбан жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр энэ һалбари дээрэ ажалай бүтээсэ 24,5 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ. Барилганууд дээрэ арьбалалта ба алмалта хэхын түлөө, сомор материал багатай конструкци болон хэрэгсэлнүүдые хэрэглэдэг болохын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй үндэһөөр 1.500 тонноһоо бага бэшэ цемент, 3 мянган кубометр хюрөөдэгдэмэл модо, 500 тонно металл алмаха.

Ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаһан үйлэдбэриин болон гэр байрын барилгануудые саг соонь дүүргэхэ хэрэг хангаха.

Түсэбһөө гадуур 2 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээтэй байрын гэрнүүдые ашаглалгада үгэхэ. Мартын 15-да магистральна газопроводой барилга дүүргэжэ, Мастахска хэбтэшэтэй холбохо.

Жэлэй туршада Удачный тосхондохи 11-дэхи фабрикые түхэреэн жэл соо хүдэлдэг болгохо барилга-хабсаралгын гол хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ, IV кварталда Куранахска алта угаадаг фабрикын үйлэдбэриие проектнэ хүсэндэнь хүргэхэ.

Покровск тосхондохи тоннельно-галдалгын пеэшэнгые, Якутск хотын оёдолой фабрикые болзорһоонь урид ашаглалгада үгэхэ.

Болзорһоонь урид, декабриин 28-да барилгын индустриин предприятинууд, барилгын материалнуудай промышленность продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түсэбөө дүүргэхэ байна.

Транспортын ба хэлхээ холбооной предприятинуудаар: транспортын хэрэгсэлнүүдэй ашаглалгые саашадань һайжаруулһанай, ажал тээхэ, буулгаха хүдэлмэриие комплексноор оньһожоруулгые үргэдхэһэнэй, транспортын хүтэлбэриие ба эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулһанай аша туһаар ашаа шэрэхэ жэлэй түсэбые: уһанай транспортда — октябриин 6-да, автомобильна — декабриин 26-да, авиационно — декабриин 30-да дүүргэхэ.

Транспортын бүхы һалбаринуудаар түсэбһөө үлүүлэн 31 миллион тонно-километр ашаанай эрьесэтэй 827 мянган тонно ашаан шэрэгдэхэ байна.

Хэлхээ холбоо[...] телевидениин [...] улам хүгжөөхэ, [...] ень нарижуулан һ[...] ха хэрэг үргэнөөр [...]

Шэнэ техникэ, [...] рижуулгын дурадх[...] транспортын ба х[...] бооной предпри[...] нэбтэрүүлһэнэй а[...] жэлэй туршада 2[...] ган түхэригэй (у[...] малта туйлаха юм.

Гамтайгаар га[...] най, зүбөөр хэ[...] ашаар 3 мянган т[...] лишэ, 165 тонно [...] маха байна.

Арадай гэгээрл[...] соёл культураар: [...] наймадахи класс [...] шэдэй 91,6 пр[...] дунда һургуулида [...] тэрэ тоодо юрэн[...] һургуулиин юһэд[...] суудаар 71,3 п[...] доошоо бэшэ.

Хүн зондо кино [...] түсэб декабриин [...] гэхэ, тиихэдэ 30,6 [...] хүниие кинодо [...] 7.080 мянган түх[...] суглуулха, үргэ[...] фильмүүдые хар[...] но-түхеэрэлгэнүүдэ[...] 575-да хүргэхэ. Б[...] дай, спортын х[...] хүгжөөһэнэй зэргэ[...] ной 60-һаа бага [...] центыень ГТО-гой [...] мо абхуулха юм.

Энэ социалис уялганууд Яхадай [...] промышленностиин предприятинуудай [...] гын, транспортын, хүдөө ажахын, [...] хангалгын, эрдэм наукын ба культу[...] зургаануудай коллективүүдтэ зүбшэгдэ[...] лан абтаһан байна.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЭСТОНИ: хүдэлмэришэд театрта ябана

Оёдолой «Балтика» гэжэ нэгэдэлдэ театрта дуратайшуул олон. Шэнэ зүжэгүүдэй табигдахые тэдэнэр һайн мэдэжэ байдаг. Предприятиин технолог Эльми Круусмаа энээндэ анхаралаа хандуулдаг юм. Мэдээжэ артистнарай айлшалхые, театрта болохо конференци, дуратай артистнуудтай уулзалга тухай тэрээнһээ һуража абахада болоно. Жэлэй турша соо Эльми Круусмаа зургаа мянга гаран билет тарадаг. Тэрэ театральна искусство идхагша мүн.

Мартын 1-һээ 31 болотор республика дотор театрай ээлжээтэ габшагай һара соносхогдобо. ЭССР-эй Культурын министерствэдэ болоһон пресс-конференци дээрэ Эльми Круусмаагай нэрэ дурдагдаа.

Габшагай һарын үедэ үйлэдбэридэ хүдэлэгшэдые театрта олоор оруулха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха.

Театртай габшагай һара соносхолго Эстонидо заншалта болонхой. Энэ жэлдэ габшагай һара арбадахяа соносхогдобо. Харагшадай конференци, мэдээжэ артистнарай зохёолой ажалай үдэшэ театрай зүжэгтэ рецензи бэшэлгээр конкурс, выставкэ, лекци болон бүхыдөө 700 гаран ондоо хэмжээ ябуулга габшагай һарын программада оруулагдана. Театрай коллективүүдэй Таллин, Тарту хотонуудай үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалгын үдэшэ гол зүйлынь юм.

Габшагай һарын үедэ театрнууд 25 зүжэг шэнээр табигдаа.

(ТАСС-ай корр.)

Таллин.

МОСКВА. Бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай оптикын ба светотехническэ аппаратурын таһаг шэнэ эндоскоп бүтээхэ хэрэгые шэнжэлжэ байнхай. Һаяхан утаһата оптико хэрэглэдэг эндоскоп ашаглалгада үгтэбэ. Тэрэ хүнэй бэеын эгээл холын органуудта гэрэл дамжуулха юм.

Зураг дээрэ: ахалагша инженер А. И. Рябова хүнэй хүүгэн шэдэнэй хараае шэнжэлхэ прибор шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

УРЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ АША ТУҺА

...рлай барилгын управ-...и 8-дахи СМУ-гай хү-...ынгаа үйлэдбэридөө шэ-...нэ арга, оньһон техникэ ...лхэ хэрэгтэ ехэ анха-...ыдаг. Урлан нарижуул-..., ухаалан зохёолгын ду-...нуудые оруулдаг хү-...шэд инженерно-тех-...скэ мэргэжэлтэд эндэ ...эдэнэй оролдолгоор үн-... жэл урлан нарижуул-... 63 дурадхал үйлэдбэридэ ...үүлэгдэжэ, 189 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэһэн байна.

Барилгын 2-дохи участогай начальник П. О. Ануфриев үнгэрһэн жэл соо урлан нарижуулгын дүрбэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 26 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн юм. Барилга хабсаралгын 8-дахи управлениин хүдэлмэришэд Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадта хэрэглэгдэһэн уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ хабсаргахадаа, 5-дахи участогай начальник В. Г. Филипповэй дурадхал хэрэглэһэн юм. Тиин барилга түргэнөөр хэгдэжэ, 7 мянган түхэриг алмагдаһан байна.

Барилга хабсаралгын 8-дахи управлениин главна инженер А. А. Климов урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые техническэ совет дээрэ мэргэжэлтэдээр зүбшэн хэлсэдэг. Алексей Андреевич Климов өөрөө урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ байдаг, энэ шухала хэрэгтэ хабаадалсажа ажал хүдэлмэреэ хүнгэдхэхыень хүдэлмэришэдөө уряалдаг.

Байгша ондо 8-дахи СМУ-гай урлан нарижуулагшад бүри олон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхээр уялга абанхай.

И. ПАСЕК.

Шефүүдтэеэ уулзаба

Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив аймагай ажахынуудые шефтээ абанхай. Тус заводой хэдэ хэдэн хүдэлмэришэд Улаан-Үдэ — Нарһата гэһэн маршрудаар һаяхан санаар аяншалба. Тэдэнэр Мужыха тосхондо хүрөө. Энэ аяншалгаяа заводой хүдэлмэришэд республикын 50 жэлэй ойдо зорюулһан байна.

Айлшад тосхоной ажалшадтай һонирхолтой хоорэлдөөнүүдые үнгэргөө. Удаань эндэхи дунда һургуулиин сугтлуулагдамал командатай волейболоор, баскетболоор мүрысөөн болоо. Тэрэ мүрысөөн һурагшадай илалтаар дүүрэө.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Ярууна.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ТҮРҮҮШЫН ҺУРГУУЛИНУУДАЙ НЭГЭН

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Улаан-Баатарай Чойбалсанай нэрэмжэтэ нэгэдэхи һургуули түүхэнэйнгээ 50 жэл гүйсэбэ. Энэ хадаа арадай засагай байгуулһан эгээл түрүүшын һургуули юм. Эгээл түрүүшын тэрэ үдэрһөө хойшо мүнөө болотор оронойнгоо арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ энэ һургуули ехэхэн үүргэ дүүргэжэ байһаар. Энэ һургуули дүүргэжэ гараһан һурагшадай дунда олохон багшанар, врачнууд, инженернүүд болон экономистнууд ургажа гаранхай. Энэ тоодо эрдэмэй 90 кандидадууд, 9 академигууд ба эрдэмэй докторнууд тоологдодог.

Национальна кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ габьяа байһанайнгаа түлөө МНР-эй Арадай Ехэ хуралай президиумэй указаар энэ һургуули Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Һургуулиин бүлэг багшанар МНР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаа.

МАНАЙ НҮХЭДТЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). 1973—1982 онуудта Польшын нефтехимие хүгжөөхэ түсэб баталагдаба. Тэрэнэй ёһоор, нефтехимическэ промышленность хүгжөөлгэдэ арбан жэл соо ... миллиард злотых гаргаха хараалагдана.

Энэ түрүүн нефть үйлэдбэрилхын хүсэнүүд улам ехэдхэгдэхэ юм. Ороной эгээл томо Плоцкын нефтехимическэ комбинадта шэнэ түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэжэ эхилхэ. Тиихэдээ тус комбинат 1978 онһоо жэл бүри 12 миллион тонно «хара алта» үйлэдбэрилдэг болохо байна.

Нефть үйлэдбэрилгын заводууд Гданьскада баригдажа эхилээ. Бляховня болон бэшэшье городуудта нефть үйлэдбэрилгын предприятинууд үргэдхэгдэжэ байнхай. Кендзежин, Освенцим, Тарнов, Влоцлавск, Плоцк, Пулавы городуудай химическэ комбинадуудта нефтепродуктнуудай хоёрдохи үйлэдбэрилгын түхеэрэлгэнүүд шалгалгада үгтэхэ юм.

Ерэхэ арбан жэлэй туршада нефтехимическэ промышленностиин хүгжэлтэ Польшодо нефть үйлэдбэрилгые 1970 ондо 7,5 миллион тоннһоо 1982 ондо 30 миллион тоннодо хүргэхэ байна.

«Агрострой» гэжэ Чехословакиин эгээл томо промышленна нэгэдэл хүдөө ажахын 70 гара янзын машина болон зэмсэгүүдые бүтээжэ байдаг юм. Бүтээн гаргаһан продукцияа тэрэ аха дүү социалис оронуудта, мүн һалбараа хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэ эльгээдэг. Һаяхан энэ нэгэдэлэй Простеевтэхи заводто «Т-4К-14» гэһэн багахан трактор бүтээгдэжэ гараба. Энэ машинануудай олонхинь Вьетнамай Демократическа Республикада эльгээгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ДРВ эльгээгдэхынгээ урда тээ тракторнууд шалгалта гаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

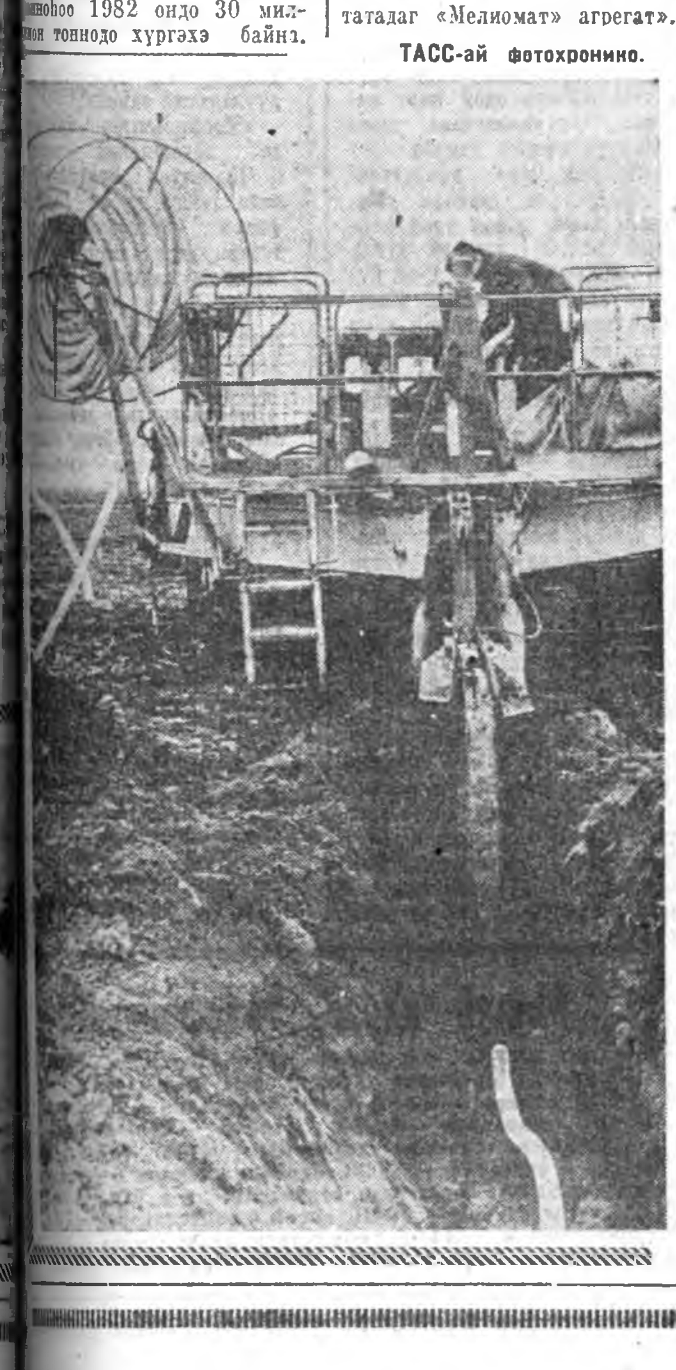

ГДР-эй ухаалан зохёогшодой ба урлан нарижуулагшадай тоо олошоржол байһаар. Тэдэнэй мэдүүлгэнүүд арадай ажахыда жэл бүри хэдэн арбаад ба зуугаад миллион марка олзо оруулна.

Гансахан пластик соргонуудые газар доогуур татаха шэнэ арга гүрэндэ 2.4 миллион марка олзо үгөө.

Зураг дээрэ: газар уһалхада хэрэглэгдэхэ соргонуудые татадаг «Мелиомат» агрегат».

ТАСС-ай фотохронико.

Аймагай газетэнүүд МЭДЭЭСЭНЭ

МАЛШАДТА АЙЛШАЛАА

Санагын совхозой Зэдэ голой эхиндэ, Хуурлиг нютагта ажаллаадаг малшадай үдэр бүриин эрилтэ һайнаар хангахын тула ехэ ажал ябуулагдана. Аймагай түб Закаменск хотын ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай эсхэгшэ Л. А. Рупплов, часай мастер А. Г. Руш, госпромхозой хүдэлмэрилэгшэ А. В. Хвостов, Санагын соёлой байшангай уран һайханай коллектив, эндэ хүгжэм заадаг багша Д-Д. В. Базаров гэгшэдһээ бүридэһэн бригада малшадта һаяхан айлшалба.

Уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд малшадта һонирхолтой концерт харуулжа, тэдэнние ехэтэ баясуулаа. Хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэ ном болон журналнуудынь һэлгээ, шэнэ номууд тухай хөөрэлдөө хээ. Малшад часуудаа заһуулаа, сэбэрлүүлээ, хэдэн костюм оёхо захил хэһэн байна. Тиихэдэ автолавкаһаа хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абаһан байна.

Захааминай аймагай «Ажалай туг» газетэ.

МЕДИГҮҮДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ

Гусиноозерск хотын Советүүдэй байшангай лекционно зал соо аймагай медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй конференци боложо, «1972 ондо аймаг дотор хэгдэһэн эмнэлгэ һэргылэмжын хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1973 оной зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар аймагай больницын главна врач Г. И. Медведева элидхэжэ, аймагай санэпидстанциин главна врач Г. Г. Батышева нэмэлтэ элидхэл хэһэн байна.

Конференцидэ хабаадагшадай үзэмжэдэ табигдаһан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ Загастайн больницын врач Г. В. Антонова, аймагай больницын эпидемиолог Г. Д. Красикова, Галуута-Нуурай шахтын фельдшерскэ пунктые даагша З. В. Ганжурова болон бусад үгэ хэлэһэн байна. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар конференци тодорхой тогтоол баталан абажа, 1973 ондо бүтээхэ ажалаа тодорхойлбо.

«Улаан Сэлэнгэ» газетэ.

ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

Бэшүүр тосхоной Ленинскэ дунда һургуули дүүргэгшэдэй заншалта уулзалга һаяхан болобо. Энэ һургуулиин директор З. Т. Павлова һургуули дүүргэгшэдээ халуунаар амаршалаад, саашанхи ажал хүдэлмэридэнь ехэ амжалта хүсэбэ.

Буряадай багшанарай институдай студентка Любовь Чекина өөрынгөө ерээдүйн мэргэжэл, мүнөө үедэ ямараар һуралсажа байһан тухайгаа хөөрэбэ. 1970 ондо энэ һургуули дүүргээд, мүнөө Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй журналистикын факультедэй студентка Валентина Петрова һуралсал тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрөө.

Уулзалгын түгэсхэлдэ энэ һургуули дүүргээд, мүнөө Совет Армиин зэргэдэ алба хэжэ байһан Виктор Петров, XXI. партсъездын нэрэмжэтэ колхозой жолоошон Фёдор Куприянов гэгшэд хөөрэбэ.

«Бэшүүрэй таряашан» газетэ.

ЗАҺАБАРИЛАГШАДАЙ АМЖАЛТА

Баргажанай заһабарилгын механическа мастерскойн коллектив февраль һарада һайнаар ажаллаба. Техникэ заһабарилга графигһаа уридшалан ябуулагдана. Тиихэдэ техникэ заһабарилгын шанар урданайхиһаа нилээд һайжараа.

Энэ предприятиин Ф. В. Коневинэй хүтэлбэрилдэг заһабарилагшадай бригада урагшатай һайнаар ажаллана. Тиихэдэ И. М. Белокопытовой бригадынхид һайн дүнгүүдтэй. Тэдэнэй бригаданууд техникэ заһабарилха даабариа һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

«Баргажанай үнэн» газетэ.

ТҮРҮҮ МЕХАНИЗАТОР

«Шергинский» совхозой механизаторнууд баян ургаса хуряажа, аймаг соогоо суутай болонхой. Тэдэнэр нёдондо хабарай тарилгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ, ургаса хуряалгын дүүрэтэр урагшатай һайнаар хүдэлжэ, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой Улаан туг барижа ябаһан юм. Эндэ совхозой машинно-тракторна мастерскойе даагша Виктор Андреевич Бусовиковой хубита тон ехэ. Энэ нүхэр коллективэйнгээ ажалые һайнаар эмхидхэжэ, трактор болон бусад техникэеэ саг соонь заһабарилдаг байха юм.

Кабанскын аймагай «Байгалай галнууд» газетэ.

МАЛШАДАЙ ЗАХИЛ ДҮҮРГЭХЭ

Манай аймагай хүдөөгэй ажалшадай ажаһуудалай эрилтые хангаха комбинат февраль һара соо 5500 түхэригэй наймаа гүйлгэхэ түсэбтэй байгаа. Эды шэнээн мүнгэнэй хубсаһа, гутал оёжо худалдаха, фото сохихо, хүнэй үһэ заһаха, часай заһабарилга хэхэ, гэр дотор табиха бараа, мүн трикотаж наймаа болгохо ёһотой байгаабди. Теэд бодото дээрээ 4500 түхэригэй худалдаа хэһэн байнабди.

Зарим зүйлнүүдээрээ түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Жэшээнь, Улаан-Үдэдэхи Серовой нэрэмжэтэ мебель хэдэг фабрикада үгэһэн заявкаяа хоёр дахин дүүргээбди. 700 түхэригэй гэрэй бараа абаха ёһотой аад, 1600 түхэригэй мебель абажа, аймагайнгаа ажалшадта худалдаһан байнабди. Бидэ саашадаа колхоз, совхозуудайнгаа малшадые гэр дотороо табиха эдлэл, бараагаар хангаха хэрэгые үшөө һайжаруулха зорилготойбди. Энээнэй түлөө хүдөөгэй малшадһаа захил абаха хэрэгээ бүри һайжаруулха байнабди.

А. САФОНОВ.
Хурамхаанай аймагай ажалшадай эрилтэ хангаха комбинадай директор.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААКАҺАА

ТОКИО

ЯПОН-СОВЕТ ХАРИЛСААН

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И Брежнев Японһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд К. Ниидзэкитэй уулзаһан тухай мэдээсэлые Японой газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо гээд тусхай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Японой правительствын тусхай түлөөлэгшэтэй түрүүшынхеэ уулзаа гээд тэмдэглэгдэнэ. «Японой премьер-министр, либерально-демократическа партиин президент К. Танакын бэшэгые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьта барюулалга туйлай ехэ ушар болоно. Энэ хадаа ехэ удха шанартай хэрэг мүн гэжэ Японой Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хүтэлбэри тоолоно», — гэжэ «Майнити» газетэ бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй Японой элшэн сайдтай уулзаһан ушар Японд Советскэ Союзай хүндэтэйгөөр хандадаг байһыень элирхэйлнэ гээд «Токио симбун» газетэ тэмдэглэнэ.

ТОКИО

ХАРИЛСАА ХОЛБООГОО ХҮГЖӨӨХЭ

ТАСС

1973 ондо Совет ба Японой эмхинүүдэй хоорондо эрдэм ухаанай, соёл культурын талаар харилсаа хэхэ программада гар табигдаа. Хоёр ороной хоорондохи харилсаае, совет ба япон арадуудай хани барисаае бэхижүүлхын тула хариин оронуудтай хани барисаа, соёлой харилсаа холбоо байгуулха совет бүлгэмүүд, харин оронуудтай соёлой харилсаа байгуулха Японой нэгэдэл тус программа бэелүүлхэ юм.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, «Совет социалис Сибирь», «СССР-тэ замбуулин дайда шэнжэлэлгэ» гэһэн выставканууд байгша ондо Японд эмхидхэгдэхэ байна.

1973 ондо элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэдэй делегацинууд айлшалалсаха юм.

КОПЕНГАГЕН

НАТО-һаа Данийн гарахынь түлөө

ТАСС

НАТО-һаа Дани гаража, ороной сэрэгэй гаргашануудые хорооxо гэһэн эрилтэ 20 гаран политическэ парти, профсоюзай, нийтын ба залуушуулай эмхи табиба. Данийн Компарти, эхэнэрнүүдэй демократическа холбоон, социал-демократическа партиин залуушуулай эмхи тэдэнэй дунда ороно.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй АМГАЛАН АЖАЛ

ТАСС

Бомбын тэһэрэлгэһээ бии болоһон нүхэ һүбэнүүд бүтүүлэгдэжэ, һандаргагдаһан байшангуудай һуурида шэнэ гэрнүүд баригдажа байна.

США-гай агаарай дээрмэшэдэй орхижо ошоһон Вьетнамай Демократическа Республикын бүхы нютагуудта иимэ зураглал харагдажа болоно.

Байгша оной түрүүшын кварталда Ханойн барилгын управлени Кхамтхиен үйлсэдэ 20 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай саг зуурын урса гэрнүүдые барихадань, олон бүлэ байратай болоо.

Текстильщигүүдэй хото — Намдиньда промышленна шэнэ предприятинууд баригдана. Провинциин хүдөө ажахын уезднүүдэй зон дүй дүршэлтэй дархашуулые тиишэ эльгээнэ.

Амгалан байдалай һэргээгдэһэн үе соо ДРВ-дэ дайнай жэлнүүдтэ һандаргагдаһан барилгын материалнуудай бүхы предприятинуудай хахадынь һэльбэн заһагдаа.

Ханой шадарай хирпиисын завод 45 үдэр соо заһагдаад, хүдэлжэ эхилбэ.

Хайхынг провинцидахи хирпиисэ хэдэг предприяти февраль һарада 800 мянган хирпиисэ гаргажа, үйлэдбэриингөө дайнай урда тээхи хэмжээндэ март һара соо хүрэхэ гэһэн уялга абаа.

Дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай барилгашадые бэлдэхэ хэрэгтэ ДРВ-дэ ехэ анхарал хандуулагдана. Байгша ондо гансал Хоабинь провинцида 600 техник-барилгашад бэлдэгдэхэ юм.

75 километр утатай «Агуу ехэ илалтын харгы» Хазянг провинцида залуушуулай хүсөөр баригдажа байнхай. Тус харгы провинциин түбые Бакме хототой холбохо юм. Мянга шахуу хүбүүд, басагад энэ харгын барилгада һайн дураараа хүдэлнэ.

Һайн дураараа бригадада орожо, капитальна барилгын хүндэ хүшэр, ехэ зорилгонуудые бэелүүлхыень, барилгын мүнөөнэй техникэ шудалхыень Ханойн ажалша залуушуулай холбооной городской комитет залуушуулые уряалаа.

ЛОНДОН

Шэнэ бюджедэй проект

ТАСС

1973—1974 оной финансын жэлэй (тэрэ апрелиин 1-һээ эхилхэ) ороной бюджедэй проектые Англиин финансын министр А. Барбер парламентын харамжада табиба.

Шэнэ бюджедэй проект урдынхиһаа юугээрээшье илгаагүй. Тодорхойлон хэлэхэдэ, компанинуудта ехэ хүнгэлэлгэ үгэхые, апрелиин 1-һээ налог татабари дээшэлүүлхые хараална. Энээнһээ уламжалан, юумэнэй сэн нилээд хүндэрхэ байна.

Үргэн нийтэ ажалшадай, пенсионернүүдэй байдал һайжаруулха талаар юуншье хэгдэхэгүй. Гэхэ зуура, сэрэгэй гаргаша ехэ болохо юм.

ХАНОЙ

Хэлсээгээ эбдэһээр

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе сайгон сэрэгүүд эбдэһээр гэһэн мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамһаа орожо үргэлжэлһөөр. Мартын 6-да Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан Куангчи, Тхыатхиен провинцинуудай зарим һуурин тосхонуудые сэрэгэй 11 корабль буудаһан байна. Хархис муухайгаар буудалгаһаа уламжалан, амгалан зонһоо алуулһан хүнүүд бии, ехэ һандарал үүдхэгдээ.

БЕЙРУТ

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союзда харша номнолые буруушаана

ТАСС

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй Советскэ Союзда зүрюу харша номнолые Ливанай «Ан-Нида» газетэ эрид буруушаана. «Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд гадаадын политика бэелүүлхэдээ, американ империалис политикада дүтэ болохые оролдоно гэжэ, «Ан-Нида» газетэ бэшэнэ. — Энэнь марксизмын һургаалда, дэлхэйн бүхы Коммунис партинуудта, тэдэнэй дунда КПСС-тэ хоро хүргэнэ». «Сүлөөрэлгын тэмсэлдэнь арадуудта, тэдэнэй дунда хитад арадта Советскэ Союз, «туһа хүргөөгүй юм» гэжэ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй худал хуурмаг баталалгада хэн этигэхэб даа?» — гэжэ газетэ асууна.

НИКОЗИ

Эрид шууд буруушаана

ТАСС

Нютагай хархис этэгээдүүдэй ба баруунай оронуудай империалис хүсэнүүдэй тухиралгаар аралай санаартанай эмхинүүдэй харата ябуулганууд та Кипрэй президент Макариос эрид шанга буруушаалта хэбэ. Президентын тушаалһаа буухые арсалта хэһэнэйнь түлөө Макариосой архиепископэй хэргэм зэргыень болюулха гэһэн шиидхэбэри Кипрэй гурбан епископ гаргахадаа, хуули буса юумэ хэнэ гээшэ гэжэ президент мэдүүлээ.

НЬЮ-ЙОРК

Бомбодолгоёо үргэлжэлүүлһээр

ТАСС

Мартын 8-да Камбоджын сүлөөлэгдэһэн районуудые американ авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд зэрлиг муухайгаар бомбодоһон байна гээд США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани мэдээсэнэ. Камбоджын газар нютагуудта хэгдэһэн добтолгонуудта «В-52» түхэлэй самолёдууд хоёрдохи үдэрөө хабаадалсаба.

БЕРЛИН

Э. Хоннекерой хэлэһэн үгэ

ТАСС

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ зорюулагдажа, Берлиндэ үнгэргэгдэһэн баярай уулзалга дээрэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хоннекер үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын зарим асуудалнууд тухайда тогтоһон байна. Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай эб найрамдалта политика бэелүүлһэнэй ашаар бата бэхи амгалан байдал тогтоогдожо байна гээд тэрэ тэмдэглээ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулгада һайнаар нүлөөлхэ байха гэжэ Э. Хоннекер саашадаа хэлэбэ. СССР-эй үүсхэлээр баталагдаһан хэдэн договорнууд, ФРГ-тэй ГДР-эй хэһэн договор Европодохи оршон байдалда һайнаар нүлөөлөө.

ДЕЛИ

Ехэ илалта

ТАСС

Бангладешэй Арадай Республикада үнгэргэгдэһэн парламентын һунгалтын үедэ «Авами лиг» гэдэг партиин ехэ илалта туйлаһан тухай Делиин газетэнүүд толилходоо, «Бата найдамтай илалта», «Демократическа хүсэнүүдэй ехэ амжалта» гэһэн гаршагууд доро мэдээсэһэн байна. Һунгалтын үедэ «Авами лиг» яһала булюу байдалтайгаар илаха байха гээд хүлеэгдээшье һаа, Муджибур Рахманай парти иимэ ехэ амжалта туйлаха юм гэжэ уридшалан хэлэхэнь бэрхэтэй байгаа гээд «Таймс оф Индиа» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Энэ хадаа Муджибур Рахманай правительствын хараа түсэбэй олондо һайшаагдан дэмжэгдэжэ байһыень эли бодоор гэршэлбэ гээшэ.

БРЮССЕЛЬ

ФИНАНСЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Долоон хоногой турша соо Европын «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай финансын министрнүүд Бельгиин нийслэл хотодохи штаб-квартирадаа хоёрдохёо суглarба. Валютно-финансын хүшэр байдалһаа гарха арга бэдэрхээ эдэнэр суглараһан байна.

Париждахи зүблөөн тушаа «хамтын программа» зохёохые «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай юһэн гүрэнэй финансын министрнүүд бодомжолно гээд ажаглагшад тоолоно. Баруун Европын гүрэнүүд Вашингтоной эрилтэтэйгээр хандаха байха гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

ДЖАКАРТА

ИНДОНЕЗИ: НКК-гай СЕССИИН УРДА ТЭЭ

ТАСС

Ороной гүрэнэй дээдын зүргаанай-арадай зүбшэлэлгын конгрессэй (НКК) сессидэ бэлэдхэл дүүрэжэ байна.

Мартын 12-то нээгдэхээр зарлагдаһан сесси хойшонхи жэлнүүдтэ ороной гүрэнэй политикын гол хараа шэглэлнүүдые баталха, түсэбтэ табан жэлэй директивэнүүдые абаха, президентые һунгаха ёһотой. Индонезиин мүнөөнэй президент генерал Сухартын эрхэ түлөөлэлгын болзор 1973 ондо дүүрэхэ юм.

НКК-гай 920 гэшүүн, тэдэнэй дунда Индонезиин парламентын 460 депутат (360-ниинь һунгагдаһан, харин 100-ниинь президентын декредээр томилогдоһон) сессиин хүдэлмэридэ хабаадаха байна.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, сессиин нээгдэхын урда тээ Түбэй Явада «коммунистнуудтай холбоо барисаатай гээшэ аабза гэжэ һэжэглэгдэһэн бүхы хүнүүдые» барижа хаагаа. «НКК-гай сессиин хүдэлмэридэ һаад тойбо татаха али бүхы ябуулгануудые дараха» гэһэн захиралта зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ үгтөө.

ДАМАСК

Буруушаан шүүмжэлнэ

ТАСС

Сириин Араб Республикын премьер-министр Махмуд Аль-Айюби Сириин бүлэг журналистнуудтай хөөрэлдэхэдөө, Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлые дэмжэжэ байһан США-гай хархис хүсэнүүдые эрид буруушаан шүүмжэлбэ. Холбоото Штадууд Дүтын Зүүн зүг тушаа бэелүүлдэг политикаяа балай хубилгахагүй аабза гэжэ Сири тоолодог юм гээд тэрэ хэлээ.

ДАККА

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

Национальна ассамблейн (парламент) бүгэдэ нийтын түрүүшын һунгалтын үедэ Бангладешэй Арадай Республикын хүтэлбэрилхы парти — Арадай лигэ ехэ илалта туйлаа. Дуугаа үгэлгые эсэсэй дүнгүүдэй ёһоор, 300 хүнһөө 291-ниинь депутадай мандат абаһан байна.

Һунгалтада кандидатурааа дэбжүүлһэн Бангладешэй правительствын 22 министр бултадаа илажа гараа.

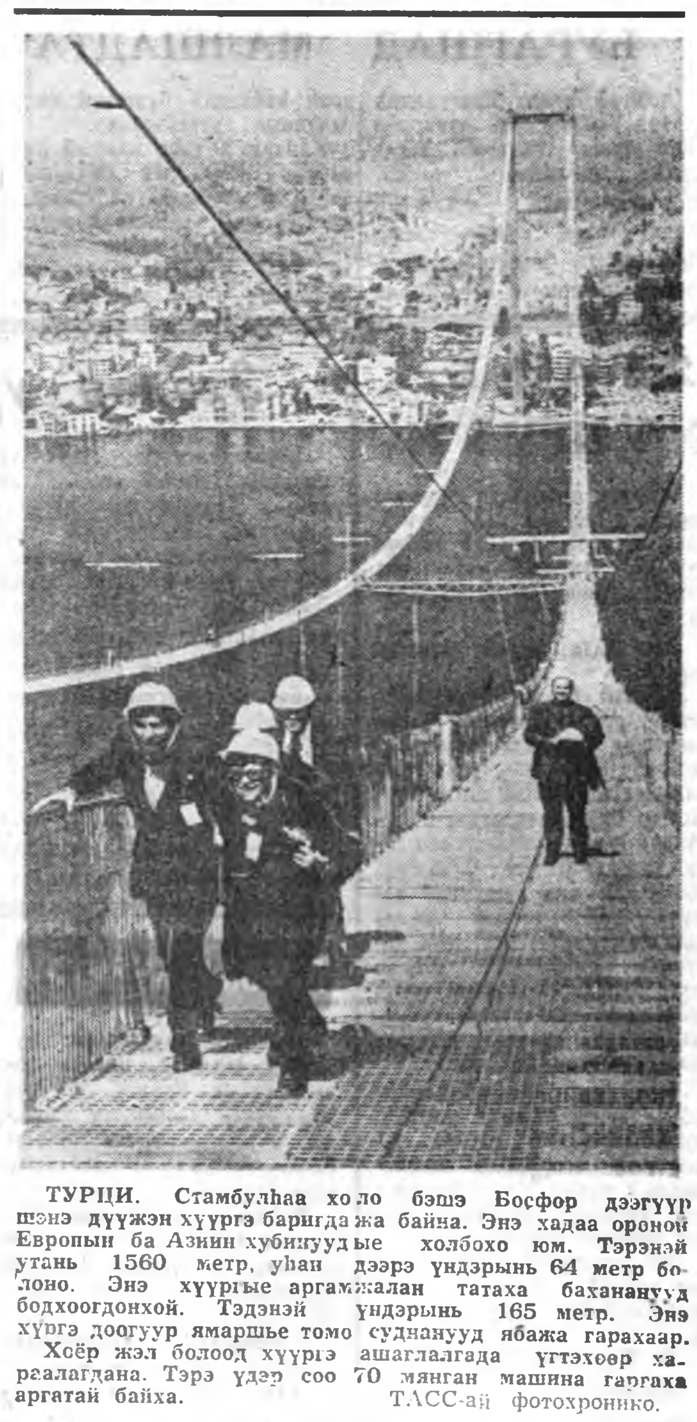

ТУРЦИ. Стамбулһаа холо бэшэ Босфор дээгүүр шэнэ дүүжэн хүүргэ баригдажа байна. Энэ хадаа ороной Европын ба Азиин хубинуудые холбохо юм. Тэрэнэй утань 1560 метр, уһан дээрэ үндэрынь 64 метр болоно. Энэ хүүргые аргамжалан татаха бахананууд бодхоогдонхой. Тэдэнэй үндэрынь 165 метр. Энэ хүргэ доогуур ямаршье томо суднанууд ябажа гарахаар.

Хоёр жэл болоод хүүргэ ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Тэрэ үдэр соо 70 мянган машина гаргаха аргатай байха.

ТАСС-ай фотохронико.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

МИТИНГ БОЛОБО

Сагаантанһаа болон хариин булимтарагшадһаа Дээдэ-Үдые сүлөөлэлсэжэ, баатарай үхэлөөр унаһан партизануудай хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые табяад, митинг үнгэргэлгэ Улаан-Үдэдэмнай ёһо заншал болонхой. Энэ митинг жэл бүхэндэ мартын 2-то үнгэргэгдэдэг.

Дээдэ-Үдын сүлөөлэгдэһөөр 53 жэлэй ойдо зорюулагдаһан митинг мартын 2-то болоо. ВЛКСМ-эй горкомой секретарь Лидия Хардаева тэрэниие нээжэ, Забайкалида болон Алас-Дурна зүгтэ болоһон граждан дайнда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан Г. И. Хайдуковто үгэ үгэбэ. Тэрэ дайшалхы Улаан Тугай хоёр орденоор шагнагданхай юм. Һүүлээрнь 1919 оной комсомолец Н. И. Мункоев, оёдолой фабрикын коммунис ажалай ударник, комсомол басаган Валентина Архипова гэгшэд үгэ хэлээ.

53 жэлэй туршада республикын ажалшадай түйлаһан амжалтанууд тухай, городойнгоо түхэл шарайн сэхээр хубилһан тухай ветеранууд сугларгашадта хөөрэжэ үгөө.

Тэрэ холын түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдтэ хабаадалсаһан олон хүнүүд митинг дээрэ байлсаа. Дээдэ-Үдын гарнизоной сэрэгэй комендантын түрүүшын түһалагша байһан 80 наһатай М. И. Ципилов, Петроградта болоһон февральска революцида хабаадалсаһан 77 наһатай П. В. Агильдин, 1920 онһоо партиин гэшүүн В. И. Ченкиров болон бусад митингдэ хабаадалсаа.

О. ЦЫБИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дээдэ-Үдые сүлөөлэлгэдэ хабаадалсаһан партизанууд Революциин талмай дээрэхи хүшөөгэй дэргэдэ.

Авторай фото.

«ЗАРНИЦА» НААДАН ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Хориин 2-дохи дунда һургуулида сэрэгэй «Зарница» наадан үнгэргэгдэбэ. Эдир багашуул энээндэ ехэ харюусалгатайгаар хандажа, эртэ үглөөгүүр һургуулиингаа хажууда суглараад байба. Физкультурын багша С. В. Галданов, ахалагша пионервожата О. Васянина гэгшэдэй захиралтаар эдир армейцүүд отряд отрядаараа жагсаалда зогсоно. Мэргэн буудагшад, сапёрнууд, тагнуулшад, комиссарнууд, санитарнууд, тогоошод гэхэ мэтэ мэргэжэл мэргэжэлээрээ тэдэнэр хубааранхай.

10-дахи классай һурагша Дашацыренов отряд бүхэнэй командирнуудһаа рапорт абаад, бүхы наадые хүтэлбэрилөө. Жагсаалда зогсохо, барабан, горнын хүгжэм доро жэгдээр алхалан ябаха, дуу дуулаха, улаан тугай дэргэдэ зогсохо гэһэн дүрбэн шатые эрхим һайнаар дабажа гарахын түлөө эдир армейцүүд мүрысэбэ.

Энэ дүрбэн шатые эрхимээр дабажа гараһан 6-дахи «Б» классай һурагшад (командирынь С. Григорьев) нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгаржа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тэдэнэр «Губээ дээгүүр губи дундуур» гэжэ дуу һүр жабхалантайгаар хамтаараа гүйсэдхөө. 7-дохи «Б», 8-дахи «А» классудай һурагшад 2-дохи, 3-дахи һуурида гараһан байна.

Нааданай түгэсхэлдэ эдир армейцүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан нютагай сэрэгшэдэй дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ ошожо, веногуудые табяа. Һургуулиин һуралсалай талые даагша В. И. Восива баатаршалга гаргаһан эхэ, эсэгэнэрэйнгээ ёһо заншал дагажа ябахыень үхибүүдые уряалаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран Д. С. Санжиев мүн лэ үгэ хэлэжэ, һурагшадые амаршалаа. Тиихэдэнь һурагшад «Эхэ оронойнгоо аша туһада үнэн сэхээр алба хэхээр хэзээдэ бэлэмди!» гэһэн шахаа тангариг үгэжэ, «хэзээдэ бэлэн!» гэһэн үгэнүүдые гурба дахин дабтаба.

«Зарница» наадаанда эдэбхитэйгээр хабаадаһан эдиршүүлдэ Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Һургуулиин уран һайханай бүлгэмэй артистнар концерт-наада табиһан, сугларгашадта «Зорький Сокол» гэжэ фильм харуулагдаһан байна.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ГАЙДАРАЙ ҮДЭШЭ

Үхибүүдэй эгээн хүндэтэй уран зохёолшо Аркадий Гайдарай түрэһөөр 69 жэлэйнь ойе Нарһатын дунда һургуулиин пионернүүд үргэнөөр тэмдэглэбэ. 5—7-дохи классудай бүхы һурагшад пионерэй байшанда сугларба. Уран зохёолшын ажабайдал, творческо ажал ябуулга тухай 5-дахи «А» классай хүтэлбэрилэгшэ Л. А. Семенова хөөрэбэ. Тэдэнэр ехэтэ һонирхон шагнаа.

Тэрэнэй һүүлээр 5-дахи «А» классай һурагшад Гайдар тухай совет поэдүүдэй бэшэһэн шүлэгүүдые уншаһан, «Гайдар түрүүлэн алхална» гэжэ дуу хоброороо дуулаһан, эдиршүүл «Тимур ба тэрэнэй команда», «Мальчиш-Кибальчиш», «РВС» гэһэн зохёолнуудһаань хэһэгүүдые абажа, зүжэг болгожо табиһан байна.

Леня Осипов, Тариг Альхамов, Чингис Дашидондоков, Витя Иванов гэгшэд рольнуудаа шадамар бэрхээр гүйсэдхөө.

Үдэшын түгэсхэлдэ А. Гайдарай номуудаар литературна викторина үнгэргэгдэбэ.

В. БАЙБОРОДИН.

ҺУРАГШАД МАЛШАДТА АЙЛШАЛНА

Орлигой дунда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад «Коммунизм» колхозой Хара-Хужар тосхондо ошожо, Ц. Шагжинай «Хабарай дуун» гэһэн зүжэг табяа. Райфогой хүдэлмэрилэгшэ Олег Ныремпилун һурагшадай уран һайханай бүлгэмэй коллективые хүтэлбэрилнэ.

Тиихэдэ 9-дэхи классай һурагшад «50 лет Октября» колхозой малшадта айлшалаад, бусажа ерээ. Тэдэнэр концерт харуулаа. Һургуулиин директор А. Ж. Мункоев үхибүүдтэй ябалсажа, наада харуулалсаа.

Малшад һурагшадай табиһан концертые һонирхон хараһан, дахин айлшалхыень уриһан байна.

Мүнөө хүдөөгэй эдир артистнар аймагай бусад ажахынуудаар ябахаяа бэлдэжэ байна.

В. ГАЛСАНОВ.

Аха.

КОМПОЗИТОРНУУДТАЙ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Республикын композиторнууд Ж. Батуев, С. Манжигеев, Г. Дашапылов гэгшэд Буряадай Статистическэ управлениин коллективтэ айлшалба. Оперо, баледэй театрай суута артистнар К. Базарсадаев, Л. Шоболов, Д. Дашиев гэгшэд тэдэнэртэй сугтаа ябалсаа.

Республикымнай ахамад композиторнуудай нэгэн Ж. Батуев дуу зохёогшо нүхэдэйнгөө гаталһан творческо зам тухай, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе тэдэнэр ямар бэлэдхэлтэйгээр угтахаяа байһан тухайгаа сугларгашадта хөөрэжэ үгөө. Уран зохёолшод, композиторнуудай ажалай дүнгые уншагшад, шагнагшад сэгнэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ композиторнууд республикынгаа аймагуудта, предприятинуудта, завод, фабрикануудта айлшалжа, хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосодог, ерээдүйнгөө творческо хараа түсэб тухай хөөрэжэ үгэдэг байха юм.

Энэ жэлэй майда республикын композиторнууд Москвагай ажалшадай үмэнэ тоосохо юм. Тэрэнэй һүүлээр Свердловск хото айлшалха байна. Манай бэлиг шадабаритай композиторнууд, артистнар эндэ һураһан, мэдээжэ профессорнүүд, багшанарта заалгажа, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлһэн намтартай. Тиимэһээ энэ уулзалгада харюусалгатайгаар хандаха хэрэгтэй.

Республикын композиторнуудай холбооной харюусалгата секретарь Сергей Манжигеев дуу зохёогшо бүхэнэй ажал ябуулга тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Ахамад композитор Ж. Батуев 7 баледтэ хүгжэм зохёоһон байна. Гадна, тэрэ Хальмагай болон Яхадай АССР-нүүдэй национальна баледүүдтэ хүгжэм бэшэһэн байха юм. Композитор Д. Аюшеев түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулжа, революционер Ранжуров тухай оперо бэшэһэн байгаа. Ч. Павлов, Б. Цырендашиев гэгшэд арадай инструментнүүдэй оркестрэй наадаха хүгжэм болон буряад дуунуудые зохёожо, баярта ойн һайндэр болотор дүүргэхэ хүсэлэнтэй.

Композиторнуудай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр бэлигтэ артистнар К. Базарсадаев, Л. Шоболов, Д. Дашиев гэгшэд республикынгаа композиторнуудай зохёоһон дуунуудые ирагуу гоёор дуулажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Түрэл Буряад орон тухайгаа, тэрэнэй ажалша бэрхэ зон тухай дуунууд уянгатай һайханаар зэдэлээ.

Сугларгашадай гуйлтаар К. Базарсадаев «Шотландская застольная», «Эй, ухнем» гэһэн ород арадай дуунуудые хангюурдажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Ж. БАДАЛАЕВ,
Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин кадрнуудай секторэй начальник.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ШЭНЭ ТАҺАГ

Улаан-Үдын Октябрьска районой 18-дахи кварталда ажаһуугшад олохон жэлэй туршада почтын өөрын таһаггүй байһан юм. Тэдэнэр бэшэг гү, али посылка табихын тулада городой хэлхеэ холбооной ондоо таһаг ошохо баатай болодог байгаа.

Мүнөө 41 номертой хэлхеэ холбооной шэнэ таһаг эндэ хүдэлжэ эхилбэ. Энэ таһаг 18-дахи, 20-дохи кварталай хүн зониие хангаха байна. Арбан хүн эндэ хүдэлнэ. Тэдэнэр бултадаа комсомолшууд болон залуушуул юм. Валентина Кастьянова начальнигаар, Ольга Малютина тэрэнэй туһалагшаар томилогдоо. Операторнууд Татьяна Мельник, Варвара Фролова, почтальонууд Наталья Хлебодарова, Евгения Радионова гэгшэд олохон жэлэй туршада хэлхеэ холбооной таһагта хүдэлһэн, яһала дүй дуршалтай хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Почтын хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа хоёр хоногоор урид дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгөө.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: почтальон Н. Хлебодарова бэшэгүүдые илгажа байна.

Авторай фото.

ШЭНЭ НЮТАГТА ТҮБХИНЭГШЭД

Брянска областьһоо хэдэн айл манай республикада түбхинэхөөр нүүжэ ерэбэ. Эдэнэр бултадаа республикын хүдөө ажахынуудта ошожо, ажаллаха юм. Тиимэһээ шэнэ нютагта түбхинэхөөр ерэгшэдые ажахын хүтэлбэрилэгшэд угтан абаба.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой директор И. П. Козлов, главна инженер И. С. Яковлев, отделениие эрхилэгшэ Л. Ф. Носков гэгшэдые нүүн ерэгшэд тойрошонхой, һонирхоһон асуудалнуудтаа тодорхой харюунуудые абана. Түс ажахыда түбхинэхөөр 14 бүлэ ошоһон байгаа. Тэдэнэй дунда механизатор, барилгашан, жолоошон, мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябаһан мэргэжэлтэд олон.

Манай совхозой ажахы ехэ, хаанашье хүдэлөө һаа, һайн салин хүлһэ абахал байхат,— гэжэ нүхэр Козлов хөөрэнэ.

Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхоздо һүүлэй хоёр жэлэй туршада 40 айл нүүжэ ерэһэн байгаа. Мүнөө тэдэнэй олонхидынь ажахын алишье участок дээрэ хүдэлхэдөө ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг болонхой. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд шэнэ газарта түбхинэхөөр ерэгшэдтэ гэр байра барижа үгэһэн, үмсэдэнь үхэр мал, эдеэ хоол, мүнгэ зөөри үгэһэн байгаа. Иимэ һайнаар угтажа абаһан урмандань нүүжэ ерэһэн бүлынхид ажахын мал, таряан ажал дээрэ хүдэлхэдөө амжалта түйладаг байһан. Мүнөө энэ колхоздо хүдэлхөөр нүүжэ ерэһэн айл бүлын орохо 14 гэр баригдаһан, гэр доторой хэрэгсэл худалдан абтажа табигдаһан байха юм. Энээнһээ гадна, даб дээрээ эдихэ мяха, талхан, хартаабха айл бүхэндэ үгтэһэн байна.

Брянска областьһоо ерэгшэдэй дунда 18 механизатор болон бусад мэргэжэлтэд тоологдоно. Тэдэнэй олонхинь залуушуул.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: управлениин хүдэлмэрилэгшэд Л. Петрикова, Н. Анцупова гэгшэд нүүжэ ерэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

А. ШУЛУНОВОЙ фототекст.

АНГУУШАД БУСАБА

Агнууриин хаһа дүүргэжэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай ангуушад тайгаһаа бусажа ерэбэ. Жэмэс, һамарай ургаса муу байжа, үбэлдөө ангай эдихэ хоол хомордоһон байна. Тиимэһээ энэ жэлдэ агнуури хэхэдэ хэсүү байдал тохёолдоо. Гэбэшье аймагай зарим ангуушад баян олзотой бусаа. Жэшээлхэдэ, Суулгын совхозой ангуушан К. В. Кравцов 424 түхэригэй ангай арһа тушаажа, хэлсээтэ уялгаяа үлүүлэн дүүргээ. Аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй моторист К. Е. Иванов сүлөөтэй сагтаа агнуури хэхэ дуратай юм. Тэрэ энэ жэлдэ 214 түхэригэй ангай арһа тушаагаа. Мүн лэ пенсионер П. С. Иванов үндэр наһатай болоошье һаа, ой тайгаар ябажа агнадаг зандаа. Мүнөө тэрэ олон ан барижа, хэлсээтэ уялгаяа дүүргэбэ. Тэдэнэрэй тушааһан арһан эрхим һайн шанартайда тоологдоо.

М. ЦЫРЕНОВ.

ЗАНШАЛТА УРИЛДААН

Республикын «Спар[…] бүлгэмэй спортсменүүд [...]нинэй орденто мяха-ко[…] вын комбинат хүртэр [...] километрэй зайда ha[…] урилдаба.

Спортсменүүд Андрей [...] заров, Геннадий Нор[…] Гамильян Гафаров гэ[…] бусадһаа түрүүлэн е[…] финишэй, лентэ таһа[…] байна. Тиин эдэнэр [...] рэгшэ жэлэй рекордые [...] минута 39 секундаар һа[…] руулба. Эхэнэрнүүдэй [...] даһаа Надежда Сокол[…] Евдокия Ли, Майя Цы[…] ва, Людмила Пирогова [...] шэд эрхим байба.

Командануул хоорон[…] дүн гаргахада, «Спар[…] бүлгэмэй спортсменүүд [...] рүү һуури эзэлжэ, ту[…] шанда хүртэбэ. «Бур[…] ник» бүлгэмэй, «Забайка[…] клубай командануул уд[…] хи һууринуудые эзэлһэ[…] на.

Б. БАЛЬЧИНО[…]

ЧЕМПИОНОЙ НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Свердловскын полите[…] ческэ институдай спор[…] зал соо хүнгэн атлети[…] мүрысөөн хоёр үдэрэй [...] шада боложо дүүрэбэ. [...] син Федерациин «Ал[…] резервын» бүлгэмэй 27-[…] мандын гэшүүд хоо[…] доо, мүн командаараа [...] рүү һуури эзэлхын тү[…] мүрысэһэн байна. Энэ [...] рысөөндэ хабаадалсаһан [...] ряадай АССР-эй кома[…] түлөөлэгшэ — Барга[…] аймагай Хилганын [...] һургуулиин физкульту[…] багша, РСФСР-эй спор[…] мастер Очир Баторов [...] амжалта түйлаба. Тэрэ [...] балжан һүрэлгөөр 14 [...] 06 сантиметрэй тэмд[…] буужа, 1973 оной Рос[…] соведэй чемпионой нэрэ [...] гэдэ хүртэбэ.

Манай нүгөөдэ спорт[…] —Алас-Дурна зүгэй че[…] он, мастерта кандидат [...] рей Чебунин 6 метр 66 [...] тиметр утые харайһан, [...] метр 05 сантиметрэй [...] ядро түлхиһэн байба. [...] дүн гаргахада, дүрбэ[…] һуури эзэлбэ. Индустри[…] но-педагогическа техни[…] дэй дундаһаа үнгэр[…] жэлдэ РСФСР-эй чем[…] болоһон манай Алек[…] Зайцев 3000 метрэй [...] урилдахадаа табадахи [...] ри эзэлһэн байна. Ком[…] нууд хоорондын дүн [...] хада, Буряадай АССР [...] суглуулагдамал коман[…] командануудай дундаһаа [...] дохи һуури эзэлһэн.

Б. МИРОМАНО[…]

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Улаан-Үдэ хотын болон республикын колхоз, совхозуудай клуб, соёлой ордон, кинотеатрнуудта байгша оной март һарада харууһалагдаха шэнэ фильмүүд абтажа эхилбэ.

«Ленфильмын» киностудида зохёогдожо гараһан «**Меченый атом**» гэһэн уран һайханай фильм тэдэнэй дунда бии. Фильм дотор СССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй хүдэлмэрилэгшэдэй хари гүрэнһөө манай орон руу эльгээгдэһэн тагнуулшадые яажа бариһан тухай һонирхолтойгоор харуулагдана.

Нүгөөдэ — М. Горькиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй болон эдиршүүлэй Цетральна студида зохёогдожо гараһан «**Любить человека**» гэһэн үргэн формадтай уран һайханай үнгэтэ фильм болоно. Түс фильм дотор холын хойто зүгтэ мүнөө үеын залуушуулай хүндэ хүшэр ажал хэжэ байһан тухай хэлэгдэнэ.

Мүн «Мосфильмын» киностудида зохёогдожо гараһан «**Преждевременный человек**», Максим Горькиин нэрэмжэтэ киностудида гаргагдаһан «**Золотые рога**», Киргизфильмын киностудиин «**Поклонись огню**», Одессын киностудиин «**Чертова дюжина**» гэһэн [...] һайханай фильмүүд [...] республикын ажалшад[…] руулагдажа эхилбэ.

«Мосфильмын» кино[…]да зохёогдоһон реж[…] И. Пырьевэй «**Партийный** [...] **лет**» гэһэн уран һай[…] фильм республикын [...] театрнуудта дахинаа [...] лагдажа захалба.

Югославиин «Босна-ф[…] мын», Венгриин «М[…] мын», ГДР-эй Дефа ки[…] динуудта зохёогдожо га[…] «**Девятнадцать девушек** [...] **один морян**», «Эгэз, Кр[…] «**Оцеола**» гэһэн кинофи[…] нүүд абтажа, мүн лэ ре[…] ликын кинотеатр, соёлой [...] нуудта харуулагдажа ба[…]

Тэрэшэлэн «Трево[…] хроника», «Кино и совре[…] ность», «Песня пришла [...] рана», «А кукушка ку[…] ла», «За девять мину[…] звонка», «Товарищ ге[…] «Историко - револю[…] фильмы 30-х годов» [...] хроникально - докуме[…] фильмүүд абтаһан байна.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[…]

ЯТААБ ХУШУУН

Тайлууд тосхонһоо зүүлжээ гараад, хэдэхэн модо үнгэрөөд ябахада, урдаһаа ороһон хушууе (губээе) Эгэтэ гол хойто зүгһөө тохойтон хадхадаг.

Энэ хадаа Ятааб хушуун болоно.

Энэмнай буряад нэрэ болобошье, ород гарбалтай байха юм. Бури үни хада манай үбгэ эсэгэнэр Московско тракт гэжэ алдаршаһан хаанай хапха харгыгаар Сибирь сүлэгдэһэн хүнүүдэй туулгаад ябахые оло дахин харадаг байһан. Сүлэлгэдэ ябагшадые энэ хушуунай хажууда, Эгэтэ голой эрьедэ тогтоожо ундалуулдаг, ами даруулжа амаруулдаг байһан гэхэ. Буряадууд «этап» гэһэн ород үгые бага зэргэ хубилган татаад, «ятааб» хушуун гэжэ нэрлэһэн түүхэтэй.

Теэд энэ «хаатаршангуудай» дунда ородой түрүү, эрхим хүбүүдэй ябаһые манай үбгэ эсэгэнэрэй заримаанинь таажа тухайлаашье һаа, олонхинь энээниие мэдэнгүй үнгэрдэг һэн бэзэ даа.

Энэ хушуунай буряад нэрэ соо ородой түүхын түгдэрхэй ингэжэ багтан оролсоһон байна.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Яруна.

Эхэнэр уран гартанай бүтээл

Новоселенгинск тосхоной ажалшад хабарай игаабаритай дулаан үдэрнүүдэй нэгэндэ зорюулжа, эхэнэрнүүдэй түсхай үдэр үнгэргэдэг заншалтай юм. Уржадэр эндэ «Эрхим гэрэй эзэн эхэнэр» гэһэн һонирхолтой конкурс үнгэргэгдэбэ. Хүдөөгэй соёлой байшанда эмхидхэгдэһэн энэ конкурсдо эсэхэ сусахые мэдэдэггүй эхэнэрнүүдэй уран гараар оёгдоһон гоё һайхан хубсаһа хунар табигдажа, эндэ орогшодой анхарал татаһан байна. Оёдолшо эхэнэрнүүд А. Цыбикова, А. Алемасова гэгшэдэй уран гараар бүтээгдэһэн зүйлнүүд олоной һайшаал, магтаалда хүртэбэ.

Ордоной нүгөөдэ булангань амтатай эдеэ хоол хэгшэдэй выставкэ үнгэргэгдэһэн байба. Жэл бүхэндэ шахуу үнгэргэдэг энэ выставкэдэ нютагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой. Эдэнэрэй гараар хэгдэһэн торт, пирогууд жюрин эрхим шагналда хүртэбэ. Жэшээнь, мүнөө пенсидэ гараһан Фетищенко, Ульянова, медицинскэ сестра Разуваева гэгшэдэй бариһан амтатайхан пирог, торт болон колбаса, бусад зүйлнүүд үндэр сэгнэлтэ абаһан байна.

Мүн энэ үдэр совет эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаһан номой выставкэ нээгдэһэн байна. Новоселенгинск тосхоной библиотекын хүдэлмэрилэгшэд энэ выставкэ эмхидхэхэдээ, совет эхэнэр уран зохёолшодой номуудаар выставкаа шэмэглэһэн байгаа.

Л. СЛЮНКИНА.

ЯАРМАГ НЭЭГДЭБЭ

Арадай хэрэглэмжын эд бараа наймаанда элбэгээр табихын тула республиканска яармаг Улаан-Үдэдэ нээгдэбэ. Энэ яармагта хабаадалсаһан Буряадай «Росгалантерея» гэжэ бааза зоной дунда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг элдэб жэжэ эд бараа худалдан абагшадта дурадхаба.

Хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые хараадаа абаһан түс бааза 1972 онойхидо орходоо һураггүй ехэ эд бараа 1973 ондо наймаанда гаргахаар түсэблэбэ. Элдэб пулаад, нооһон бүдөөр оёһон зүйлнүүд, галстугууд болон бэшэшье эд бараан худалдан абагшадай анхаралда табигдаха. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ наймаалагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ баазын коллектив оролсоод, эршэмтэй һайнаар ажаллажа байна. Мүнөө үедэ нёдондо жэлэйхиһээ 2 миллион 280 мянган түхэригөөр ехэ эд бараан ондоо тээһээ худалдагдан асарагдаад байна. Республикын хүн зониие галантерейн эд бараагаар таһалгаряагүйгөөр хангахабди гэһэн уялга баазын коллектив абаба.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ба Яхадай АССР-эй ажалшадай хоорондын социалис мүрысөөн тухай договорто гар табилга. «Республикын нэгэ үдэр» — подборко.

Хоёрдохи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин ба Яхадай АССР-эй ажалшадай 1973 оной социалис уялганууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Клёной набшын орондо» — С. Гурулевой статья. «Замбулинай дабшасаар». —Б. Ариэль гэгшын статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Эрэшүүл» — Э. Сафоновой рассказ. Элдэб һонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Будильник» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 13.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 14.10 — «Амиды байгаалиин нюусанууд». Биологёор олимпиада. Хоёрдохи тур. 14.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киноаяншалагшадай клуб». 15.40 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусана. 16.30 — Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 17.00 — «Уран шүлэгэй долгин дээрэ». Олжас Сулейменовэй шүлэгүүд. 17.15 — Техническэ забһарлал. 17.25 — Документальна фильм. 17.40 — **Үнгэтэ телевидени.** «Двое в пути» — телевизионно уран һайханай фильмын премьерэ. 19.00 — «Время» — информационно программа. 19.30 — Кинопанорама. 21.00 — СССР-эй бэлэдхэлэй министр З. Н. Нуриев телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусаха.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — «Арадай уран бэлигтэн» гэһэн телевизионно фестиваль. Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой уран бэлигтэйшүүл наада табиха. 22.30 — һүүлэй һонин (буряад хэлэн дээрэ).

«Орбита» харуулна:

23.00 — **Үнгэтэ телевидени.** А. Островскиин дуунууд. 24.00 — «Время» — информационно программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

17.25 — «Смерти нет, ребята» — уран һайханай фильм.

МАРТЫН 12, ПОНЕДЕЛЬНИК

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — «Долоон хоногой һонин» (буряад хэлэн дээрэ). 19.30 — «Республикадаа элидхэнэбди!». 20.05 — Хүгжэмтэ забһарлал. 20.10 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал. 20.40 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.00 — «Түсэбтэ табан жэлэй эршэтэ ажалай недели». 21.30 — Концерт.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 68[…] зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, [...] ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной [...]ни — 60-91. сельского хозяйства — 64-36. 63-86. [...]ганды и агитации — 56-23. промышленности и строите[…]ства — 61-35. советского строительства и быта — [...] культуры в школ — 60-21. писем и рабселькоров — [...] информации — 34-05. общественная приёмная — [...] машинное бюро — 57-63. фотолаборатория — 33-61.